

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка
Філологічний факультет
Кафедра іноземних мов та освітніх технологій

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ АНГЛОМОВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ ЗАСОБАМИ
ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Робота на здобуття
освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 014 Середня освіта
(Англійська мова та зарубіжна
література)
магістрантки II курсу, групи МА 29
Вороніної-Тузовських Юлії Василівни
Науковий керівник:
кандидат педагогічних наук, доцент
Бирюк Ольга Василівна

Чернігів 2025

Роботу подано до розгляду « ____ » _____ 20 ____ року

Магістрантка _____ Юлія ВОРОНІНА-ТУЗОВСЬКИХ
(підпис)

Науковий керівник _____ Ольга БИРЮК
(підпис)

Рецензент _____ Оксана БИКОНЯ
(підпис)

Кваліфікаційна робота розглянута на розширеному засіданні кафедри
іноземної філології та освітніх технологій

протокол № ____ від « ____ » _____ 20 ____ року

Магістрантка допускається до захисту роботи в екзаменаційній комісії.

В.о. завідувача кафедри іноземної
філології та освітніх технологій _____ Світлана ГЕРГУЛЬ
(підпис) (прізвище та ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СТАРШІЙ ШКОЛІ.....	10
1.1. Цілі та зміст формування англомовної компетентності в діалогічному мовленні в учнів старшої школи.....	10
1.2. Психологічні передумови навчання англомовного діалогічного мовлення учнів старших класів.....	27
1.3. Інтерактивні технології як засіб навчання діалогічного мовлення на уроках англійської мови в старшій школі.....	33
Висновки до розділу 1.....	39
РОЗДІЛ 2. МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СТАРШІЙ ШКОЛІ.....	41
2.1. Критерії відбору інтерактивних технологій для формування у старшокласників англомовної компетентності у діалогічному мовленні...	41
2.2. Комплекс вправ для формування англомовної компетентності у діалогічному мовленні в учнів старшої школи.....	45
2.3. Модель організації процесу формування англомовної компетентності у діалогічному мовленні з використанням інтерактивних технологій в старших класах.....	58
Висновки до розділу 2.....	63
РОЗДІЛ 3. ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	64
3.1. Організація та проведення пробного навчання.....	64
3.2. Констатація та аналіз результатів пробного навчання.....	68
3.3. Методичні рекомендації щодо формування англомовної компетентності в діалогічному мовленні засобами інтерактивних технологій в старших класах.....	80
Висновки до розділу 3.....	83
ВИСНОВКИ.....	85
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	87
ДОДАТКИ.....	92

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасне навчання англійської мови займає провідне місце у системі освіти, оскільки володіння іноземною мовою є необхідною умовою професійної мобільності, академічної успішності та ефективної соціальної взаємодії у глобалізованому світі [2, 5]. Одним із ключових завдань мовної підготовки є розвиток іншомовної **діалогічної компетентності**, що забезпечує здатність до змістовної та гнучкої мовленнєвої взаємодії в реальних або змодельованих комунікативних ситуаціях [17, 27, 49]. Водночас традиційні форми навчання часто не створюють достатніх умов для активного діалогу, зосереджуючись переважно на відтворенні мовних структур, а не на живому спілкуванні [1, 9, 21].

У цьому контексті особливої актуальності набуває використання **інтерактивних технологій**, які дають змогу моделювати автентичні ситуації спілкування, стимулюють участь кожного учня та сприяють формуванню вмінь спонтанного діалогічного мовлення [6, 9]. Інтерактивні віртуальні платформи (Padlet, Jamboard), мультимедійні середовища (Flip, YouTube), інтелектуальні чат-боти, цифрові симулятори діалогів, а також інструменти для створення коміксів і сюжетних сцен (StoryboardThat, Pixton) забезпечують можливість варіювати темп, складність і формат взаємодії, роблячи її більш наближеною до реального іншомовного середовища [4, 32].

Актуальні дослідження останніх років підтверджують, що інтерактивні технології підсилюють ефективність діалогічного навчання, збільшують рівень залученості, удосконалюють навички критичного мислення та розвивають здатність до партнерської комунікації [12, 31]. Технології діалогічної взаємодії сприяють формуванню полікультурної комунікативної компетентності майбутніх учителів іноземної мови [38]. Більшість дослідників демонструє, що онлайн-діалогові інструменти можуть забезпечувати навіть більш якісний мовленнєвий зворотний зв'язок, ніж традиційні аудиторні форми роботи [48]. Систематичний огляд наукових

статей підтверджує, що діалогічний зворотний зв'язок у цифровому середовищі є одним із найперспективніших напрямів сучасної методики English Language Teaching (ELT), оскільки поєднує персоналізацію, інтерактивність і рефлексивність [8, 49].

Українські дослідники також наголошують на ефективності інтерактивних цифрових інструментів у навчанні іноземних мов, вказуючи на їхню здатність створювати комунікативно орієнтоване, мотивувальне та середовищно збагачене навчальне середовище [9, 43].

Таким чином, дослідження інтерактивних технологій у формуванні іншомовної діалогічної компетентності є важливим і практично значущим аспектом методики навчання іноземних мов відповідно до викликів цифрової епохи.

Об'єкт дослідження – процес формування англomовної компетентності у діалогічному мовленні старшокласників.

Предмет дослідження – методика формування діалогічної компетентності старшокласників із використання інтерактивних технологій на уроках англійської мови.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати, практично розробити та експериментально перевірити ефективність розробленої методики формування англomовної діалогічної компетентності засобами інтерактивних технологій у старшій школі.

Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

1. Проаналізувати цілі та зміст формування англomовної компетентності у діалогічному мовленні учнів старшої школи, визначивши її ключові компоненти, структуру та вимоги сучасних освітніх стандартів.
2. Виявити психологічні передумови та чинники, що впливають на засвоєння учнями старших класів умінь діалогічної взаємодії, зокрема особливості пізнавальних процесів, мотиваційної сфери та соціально-комунікативного розвитку.

3. Обґрунтувати педагогічний потенціал інтерактивних технологій як засобу формування діалогічної компетентності, здійснивши їх класифікацію та визначивши можливості застосування у старшій школі.
4. Визначити критерії відбору інтерактивних технологій для формування англомовної діалогічної компетентності старшокласників.
5. Створити комплекс вправ, спрямований на розвиток ключових умінь англомовного діалогічного мовлення в учнів старшої школи з урахуванням можливостей різних інтерактивних форматів.
6. Розробити модель організації процесу формування англомовної компетентності у діалогічному мовленні, що інтегрує інтерактивні технології у структуру уроку англійської мови в старших класах.
7. Організувати та провести пробне навчання з метою перевірки ефективності запропонованої методики.
8. Здійснити констатацію, аналіз та інтерпретацію результатів пробного навчання, визначивши ефективність відібраних інтерактивних технологій у розвитку діалогічної компетентності учнів.
9. Сформулювати методичні рекомендації щодо впровадження інтерактивних технологій у процес навчання діалогічного мовлення в старших класах.

Методи дослідження: У процесі роботи було застосовано комплекс взаємопов'язаних методів:

- **Педагогічне спостереження** — для виявлення характерних особливостей мовленнєвої поведінки старшокласників, їхньої активності під час діалогічної взаємодії та реагування на застосування різних форм інтерактивної роботи.
- **Бесіда** — для з'ясування навчальних потреб, мотиваційних установок та ставлення учнів до використання інтерактивних технологій у процесі вивчення англійської мови.

- **Аналіз і узагальнення теоретичного та емпіричного матеріалу, зокрема:**
 - сучасних психолого-педагогічних досліджень із проблеми формування діалогічного мовлення;
 - державних освітніх стандартів і навчальних програм з англійської мови для старшої школи;
 - наукових праць із методики навчання іноземних мов;
 - результатів попередніх експериментальних досліджень щодо ефективності інтерактивних технологій;
 - отриманих у ході констатувального етапу експерименту даних про рівні сформованості діалогічної компетентності учнів.
- **Пробне навчання** – для емпіричної перевірки ефективності розробленої методики.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що у ньому теоретично обґрунтовано методику формування діалогічної компетентності з використанням інтерактивних технологій на уроках англійської мови у старшій школі; визначено педагогічний потенціал інтерактивних технологій як засобу активізації мовленнєвої діяльності та розвитку діалогічних умінь учнів старших класів; теоретично обґрунтовано комплекс вправ для формування досліджуваної компетентності з використанням інтерактивних технологій; розроблено критерії відбору інтерактивних технологій для формування англомовної діалогічної компетентності в старшій школі.

Практичне значення дослідження полягає у 1) відборі інтерактивних технологій для формування англомовної компетентності в діалогічному мовленні; 2) розробці комплексу вправ з використанням інтерактивних технологій для навчання діалогічного мовлення з теми “Відпочинок”, “Подорож”, “Відвідування бібліотеки”, “Замовлення у кафе” ; 3) створенні методичних рекомендацій для формування діалогічної компетентності з використанням інтерактивних технологій на уроках англійської мови у старшій школі.

Апробація основних положень і результатів дослідження проводилась на X Міжнародній науково-практичній конференції RECENT SCIENTIFIC INVESTIGATION (26-28 листопада, 2025 р. Осло, Норвегія).

Структура наукової роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Список використаних джерел складає 51 позиція, із яких 18 іноземною мовою. У додатках А та Б подано матеріали, використані під час пробного навчання.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СТАРШІЙ ШКОЛІ

1.1. Цілі та зміст формування англomовної компетентності в діалогічному мовленні в учнів старшої школи

У контексті сучасної освіти України та з урахуванням умов сьогодення модернізація навчального процесу здійснюється на засадах компетентнісного підходу, який передбачає системний розвиток практичних, пізнавальних та евристичних компетенцій учнів [1, 9].

Підбір педагогічних методів здійснюється не за критерієм їхньої зовнішньої привабливості, а відповідно до ефективності досягнення освітніх цілей, із застосуванням інтерактивних технологій, що сприяють формуванню діалогічної компетентності, стимулюють активну мовленнєву діяльність, підтримують самореалізацію учнів та розкриття їхніх потенційних можливостей [38, 43, 48].

Відповідно до Закону України «Про освіту» (2017, ст. 12), повна загальна середня освіта спрямована на забезпечення комплексного розвитку особистості, її соціальної інтеграції та формування компетентностей, необхідних для ефективного функціонування в суспільстві. Вона стимулює прагнення до безперервного самовдосконалення, здатність до усвідомленого вибору, відповідальність та активну громадянську позицію. У сучасних умовах освіта розглядається як стратегічний фактор розвитку суспільства, здатний забезпечувати задоволення як актуальних, так і перспективних соціальних, економічних та екологічних потреб.

Особливе значення має підготовка учнів старших класів, яка передбачає формування ключових професійних і комунікативних компетентностей. Процес навчання старшокласників будується на принципах

інтерактивної взаємодії, активного залучення до навчальної діяльності, розвитку критичного мислення, здатності аналізувати та вирішувати проблемні ситуації. Застосування інтерактивних технологій у навчанні, таких як дискусії, рольові ігри, проєктна діяльність, мультимедійні ресурси та цифрові платформи для колективної роботи, сприяє розвитку діалогічної компетентності [24, 26, 27].

Навчання англійської мови спрямоване не лише на засвоєння лексики та граматики, а й на розвиток пізнавальних процесів, критичного мислення та вмінь комунікації [9, 27]. Через мовленнєву діяльність учні навчаються аналізувати інформацію, формулювати гіпотези, перевіряти їх, оцінювати достовірність даних, розвивати вміння ефективно діяти у різних життєвих і професійних комунікативних ситуаціях [26, 38].

Стандарт основної загальної освіти передбачає розвиток таких видів діалогічного мовлення:

- **Діалог етикетного характеру** – соціальні дії, такі як привітання, прощання, представлення, подяка, вибачення, привітання з подіями чи святами [27].
- **Діалог-розпитування** – односторонній або двосторонній обмін інформацією; двосторонній розвиває ініціативність і природність спілкування [26, 31].
- **Діалог-обмін думками** – обговорення предметів, подій чи явищ, висловлення власної позиції, аргументація, погодження або спростування точки зору співрозмовника [43, 48].

Для формування високого рівня діалогічної компетентності вчитель повинен:

- забезпечити мовне середовище через аудіювання, читання та перегляд автентичних матеріалів [14, 32];
- створювати ситуації спілкування, які стимулюють активність, творчість та інтерес учнів [10, 24];

- формувати активне використання лексики та граматичних структур [26, 43];
- розвивати мовлення на різних рівнях: словниковому, морфологічному, синтаксичному та на рівні зв'язного мовлення [27, 49];
- розвивати вміння осмислювати та аналізувати почуте [48];
- досліджувати труднощі, які виникають під час діалогів, відео- та аудіоаналізу [31, 46].

Для забезпечення цілісності, ефективності і практичної спрямованості навчання іноземних мов реалізуються такі цілі:

- ✓ комунікативна – навчити учнів ефективно взаємодіяти англійською мовою у реальних та змодельованих ситуаціях спілкування [26, 27].
- ✓ мовленнєва – розвинути вміння ініціювати, підтримувати та завершувати діалог, ставити питання, відповідати, уточнювати й висловлювати думку [43, 48].
- ✓ соціокультурна – сформувати здатність вести діалог з урахуванням культурних норм англomовного середовища (етикет, ввічливість, мовні кліше) [38, 49].
- ✓ освітня – розвинути критичне та креативне мислення через інтерактивні завдання (дискусії, дебати, рольові ігри) [24, 31].
- ✓ особистісна – підвищити мотивацію, впевненість і готовність до іншомовного спілкування [14, 32].

Зміст формування компетентності відбувається через систему мовних, мовленнєвих і комунікативних умінь, які відпрацьовуються інтерактивними методами [9, 43]. Враховуються мовні знання та навички: лексичні одиниці для повсякденного спілкування, граматичні структури для діалогу (питальні та стверджувальні речення, умовні конструкції, засоби зв'язку) [14, 26]. Мовленнєві вміння: уміння розпочати та підтримати розмову, уміння ставити уточнювальні питання, уміння виражати власну думку, згоду/незгоду, уміння

аргументувати позицію [22, 31, 49]. Не обійтися і без комунікативних стратегій: використання невербальних засобів (жести, інтонація, міміка), перефразування та уточнення для подолання мовних бар'єрів, розвиток навичок слухання співрозмовника [38, 48].

Інтерактивні технології суттєво посилюють ефективність формування діалогічної компетентності, оскільки вони дозволяють:

- створювати автентичні комунікативні ситуації за допомогою відео- та аудіоматеріалів [32, 43];
- організовувати онлайн-дискусії, дебати, обговорення та мозкові штурми;
- впроваджувати рольові ігри, драматизації, мовленнєві челенджі та інтерактивні квести [24, 31];
- використовувати цифрові платформи для спільної роботи (Padlet, Jamboard, Google Docs) та відеоплатформи (Flipgrid, YouTube) для запису та аналізу діалогів [26, 46];
- застосовувати чат-ботів і симулятори діалогів на основі штучного інтелекту для відпрацювання реальних мовленнєвих сценаріїв [34, 45];
- створювати мультимедійні проєкти та інтерактивні комікси (StoryboardThat, Pixton), що поєднують творчість і мовну практику [43, 49];
- інтегрувати подкасти та відео-блоги як засоби самостійної та колективної мовленнєвої діяльності [26, 32].

Завдяки використанню інтерактивних технологій учні розвивають **активність, ініціативність та відповідальність**, формують навички самостійного мислення та ефективної взаємодії у групі [9, 27, 43]. Такий підхід дозволяє створити умови для практичного застосування англійської мови, підвищує мотивацію до навчання та сприяє розвитку особистості, здатної успішно взаємодіяти з суспільством і виконувати різні соціальні ролі [26, 31].

Формування англомовної компетентності в діалогічному мовленні за допомогою інтерактивних технологій є важливим аспектом сучасної методики викладання іноземних мов [38, 49]. Інтерактивні технології дозволяють не тільки розвивати мовні навички, а й створювати умови для активної участі учнів старшої школи у процесі навчання [31, 43, 51].

Розглянемо основні способи, які дозволяють реалізувати поставлені завдання в процесі навчання, а саме: використання мультимедійних засобів, використання мовних платформ і додатків, рольові ігри та ситуаційні вправи

1. Використання мультимедійних засобів

Мультимедійні ресурси є надзвичайно ефективними інструментами для розвитку навичок діалогічного мовлення [18, 32]. Вони не тільки надають учням доступ до автентичних матеріалів, а й створюють умови для занурення в мовне середовище, що сприяє активному використанню мови [26, 46]. Відео, аудіо та інтерактивні презентації можуть сприяти розвитку діалогічного мовлення (табл.1.1) [32, 43]. Відео з реальними ситуаціями та діалоги з носіями мови, фрагменти телепередач, фільмів, або навчальні відео можуть показати учням, як ведеться природне спілкування в англомовному середовищі [34, 36]. Аудіоуроки та подкасти досить добре застосовувати для вдосконалення вимови, можна використовувати подкасти чи аудіоуроки, де учні можуть слухати реальні діалоги з оригінальною вимовою [32, 47, 39].

Таблиця 1.1

Розвиток діалогічного мовлення з використанням мультимедійних засобів

Мультимедійні засоби	Опис
Відео	Відео є одним із найпотужніших інструментів для формування навичок діалогічного мовлення, оскільки вони дозволяють учням та студентам побачити реальні або наближені до реальних ситуації спілкування,

	спостерігати за інтонацією, вимовою та невербальними елементами (жести, міміка).
--	--

Продовження таблиці 1.1

	➤ Автентичні діалоги: відео з реальними розмовами носіїв мови допомагає учням та студентам зрозуміти, як звучить жива мова. Це можуть бути уривки з фільмів, серіалів, інтерв'ю, документальних програм тощо. □ Розбір ситуацій: після перегляду відео можна обговорювати зміст, ставити питання до персонажів відео, обирати роль і відтворювати діалоги, що створює можливість для практики. □ Поглиблене розуміння контексту: відео дають змогу учням та студентам вчитися реагувати на культурні та соціальні контексти, що також важливо для діалогічного мовлення (наприклад, як інтонація змінюється в залежності від ситуації). <i>Приклад використання:</i> показ відео-сцен із ресторану, де учні повинні після перегляду відтворити діалог за ролями. Це дозволяє практикувати не лише мовні конструкції, а й соціокультурні особливості мовлення.
Аудіо	Аудіо ресурси, такі як подкасти, аудіокниги або спеціалізовані уроки, дозволяють учням зосередитися на розвитку слухових навичок і вимови, що є критично важливим для діалогічного мовлення.

	□ Аудіювання та повторення: слухаючи діалоги, учні та студенти можуть повторювати фрази і речення, коригуючи свою вимову і акцент. Вони можуть
--	---

Продовження таблиці 1.1

	зупиняти аудіо на певних моментах і намагатися зрозуміти тон, інтонацію, швидкість мови. ➤ Активне слухання: учні можуть слухати різні діалоги, після чого виконувати завдання на перевірку розуміння (наприклад, відповідати на запитання або відновлювати діалог). Таке тренування дозволяє краще засвоювати мовні конструкції та фрази, які можуть використовуватись у реальному спілкуванні. ➤ Контекст та вивчення сленгу: аудіо дозволяють учням також познайомитись з неформальними варіантами мови, сленгом, специфічними виразами, які часто використовуються в діалогах. <i>Приклад використання:</i> учні можуть слухати короткі аудіо діалоги, де обговорюються прості ситуації (в магазині, на пошті, в кафе), а потім відтворювати ці діалоги, намагаючись зберегти правильну інтонацію і ритм мовлення.
Інтерактивні презентації	Інтерактивні презентації – це не тільки статичні слайди, а й інтерактивні елементи, що дозволяють залучити учнів до активного процесу навчання, зробивши його більш динамічним та інтерактивним. □ Мовні вправи та ігри: інтерактивні презентації можуть включати вправи на вибір правильних відповідей, заповнення пропусків у діалогах, вибір правильної відповіді залежно від контексту. Це

Продовження таблиці 1.1

	дозволяє учням практикувати мовні конструкції в контексті реальних ситуацій. ➤ Рольові завдання: учні можуть виконувати завдання за ролями, де вони виступають як учасники діалогу, взаємодіючи з комп'ютером або іншими студентами через інтерактивні елементи (наприклад, у спеціальних платформах для вивчення мов). ➤ Мультимедійна підтримка: інтерактивні презентації часто містять відео та аудіо фрагменти, що дозволяють поєднати вивчення нової лексики та граматики з практичними завданнями. Це стимулює учнів до більш активного засвоєння матеріалу. <i>Приклад використання:</i> під час уроку учням надається інтерактивна презентація, де вони повинні слухати діалог, потім вибирати, яку фразу вони б сказали в тій чи іншій ситуації, та вписати свою відповідь. Це дозволяє їм не лише почути мовлення, а й активно брати участь у його створенні.
--	--

Мультимедійні ресурси мають ряд переваг їх використання, тому що занурившись в мовне середовище учні та студенти мають можливість чути і бачити реальні ситуації спілкування [43, 46]. Відбувається розвиток усіх аспектів мовлення, так як відео, аудіо та інтерактивні презентації допомагають поєднувати аудіювання, говоріння, читання та письмо в єдину загальну систему [32, 47]. Завдяки візуалізації і інтонації мультимедійні ресурси допомагають учням зрозуміти невербальні елементи комунікації, що є важливим компонентом у реальних діалогах [9, 19, 38]. Мотивація та

цікавість допомагають учням бути більш мотивованими, коли бачать абочують «живу» мову, і це значно збільшує їхню активність у процесі навчання [26, 31]. У результаті використання мультимедійних ресурсів учні не тільки покращують свої мовні навички, а й стають більш впевненими в реальних діалогах, завдяки можливості працювати з автентичними матеріалами та ситуаціями [34, 36].

2. Використання мовних платформ і додатків

Використання мовних платформ і додатків є одним з найефективніших способів розвитку діалогічного мовлення в умовах сучасного навчання [11]. Вони дозволяють інтегрувати технології в процес вивчення мови, роблячи його не лише зручним, а й захопливим [44].

Особливо це стосується інтерактивних технологій, які сприяють активному навчальному процесу та дозволяють учням отримувати миттєвий зворотний зв'язок [31, 49]. Існує кілька основних способів, як мовні платформи та додатки можуть бути використані для розвитку діалогічного мовлення (табл.1.2) [12, 43]:

Таблиця 1.2

Мовні платформи та додатки які можуть бути використані для розвитку діалогічного мовлення

Мовні платформи і додатки	Опис
Мовні платформи для обміну мовними навичками (Tandem, HelloTalk)	Ці додатки дозволяють користувачам спілкуватися з носіями мови, що є чудовою можливістю для практики діалогічного мовлення. Вони пропонують: □ Чати з носіями мови: користувачі можуть спілкуватися через текстові повідомлення, голосові повідомлення або відеодзвінки, що дозволяє тренувати навички реального мовного

	спілкування.
--	--------------

Продовження таблиці 1.2

	□ Можливість вибору партнера по спілкуванню: учні можуть вибрати партнера для спілкування за мовним рівнем, інтересами чи віковими групами, що дозволяє адаптувати навчання до індивідуальних потреб. □ Зворотний зв'язок від носія мови: носії мови можуть коригувати помилки в реальному часі, що допомагає учням удосконалювати свої мовні навички. <i>Приклад використання:</i> учні можуть використовувати HelloTalk для обговорення певних тем із носієм мови, наприклад, «Мій вікенд», «Майбутня професія» тощо, він дасть корисні поради та виправить граматичні помилки.
Мобільні додатки для вивчення мови (Duolingo, Babbel, Memrise)	Ці додатки дозволяють учням поступово розвивати навички мовлення через інтерактивні вправи: □ Гейміфікація та мотивація: завдання та ігри мотивують учнів та студентів до активної участі у вивченні мови. Вони можуть виконувати вправи на побудову діалогів або відповідати на запитання, що імітують реальні ситуації спілкування. □ Інтерактивні уроки: наприклад, Duolingo має вправи на правильний вибір фраз у діалогах, що

Продовження таблиці 1.2

	дозволяє практикувати діалогічне мовлення в контексті. □ Аудіовправи та запис голосу: у додатках є завдання на вимову, де учням пропонується повторювати фрази після прослуховування. Це дозволяє вдосконалювати вимову та слухові навички. <i>Приклад використання:</i> В Duolingo учень може пройти курс, в якому завдання на побудову діалогу із вибором правильної відповіді на питання допомагає йому звикнути до формулювання простих відповідей у реальних життєвих ситуаціях.
Інтерактивні платформи для відеоконференцій (Zoom, Microsoft Teams, Skype)	Відеоконференції можуть бути використані для живого спілкування та практики діалогічного мовлення з однокласниками та вчителями,: ➤ Робота в парах та малих групах: платформи для відеоконференцій дозволяють учням працювати в парах або групах, виконуючи рольові завдання або обговорюючи визначену тему. □ Реальний зворотний зв'язок: учитель може одразу коригувати помилки, давати коментарі по мовленню, що стимулює студентів до кращих результатів. □ Змішане навчання (Blended learning):

--	--

Продовження таблиці 1.2

	використання відеоконференцій у поєднанні з іншими інструментами (наприклад, платформами для виконання тестів або перегляду відео) дозволяє зробити навчання більш різноманітним і інтерактивним. <i>Приклад використання:</i> учитель організовує відеодискусію за допомогою Zoom, де студенти повинні обговорити певну тему, наприклад, «Навіщо важливо вивчати іноземні мови?». Це дозволяє розвивати навички спонтанного мовлення і реагування на питання співрозмовників.
Чат-боти та штучний інтелект (Replika, Mondly)	Чат-боти з використанням штучного інтелекту є чудовим способом тренування діалогічного мовлення, особливо для тих, хто не має доступу до носіїв мови. □ Імітація реальних діалогів: чат-боти можуть реагувати на повідомлення учня, відповідаючи на питання або підтримуючи діалог. Це дає їм можливість попрактикуватися в реальних мовних ситуаціях. □ Персоналізація: багато чат-ботів, наприклад, Replika, можуть адаптуватися до рівня знань учня та студента, що дозволяє створювати комфортну обстановку для тренування. □ Покроковий розвиток навичок: чат-боти можуть поступово підвищувати складність

	завдань, пропонуючи учню та студенту більш складні
--	--

Продовження таблиці 1.2

	діалоги та запитання, тим самим стимулюючи розвиток мовних навичок. <i>Приклад використання:</i> учень спілкується з чат-ботом Replika на різні теми (наприклад, обговорення хобі), отримуючи миттєвий зворотний зв'язок та рекомендації щодо покращення мовлення.
Платформи для практики вимови (Elsa Speak, Speechling)	Ці додатки фокусуються на вдосконаленні вимови, що є важливою частиною діалогічного мовлення: ➤ Розпізнавання мови: Elsa Speak, наприклад, використовує технології розпізнавання мови для аналізу вимови учня. Після кожного завдання учень отримує детальний зворотний зв'язок щодо того, на яких звуках чи словах варто зосередитись. □ Запис і порівняння: учень може записати свою вимову та порівняти її з зразковою оригінальною, що допомагає коригувати акцент і зробити мовлення більш природним. □ Інтерактивні уроки: платформи пропонують інтерактивні уроки, де учнів просять повторювати фрази та імітувати реальні ситуації спілкування. <i>Приклад використання:</i> учень практикує вимову у

	додатку Speechling, прослуховуючи та повторюючи
--	---

Продовження таблиці 1.2

	діалоги, після чого отримує зворотний зв'язок щодо точності вимови.
--	---

Враховуючи вищезазначене мовні платформи та додатки безумовно мають також свої переваги використання. По-перше це гнучкість, тому що учні можуть практикуватися в будь-який час і в будь-якому місці, що дозволяє зробити навчання більш доступним [11, 26]. По-друге, також, не менш важливим є й індивідуалізація, так як багато додатків дозволяють налаштовувати уроки під рівень знань і потреби кожного учня [11, 43]. По-третє інтерактивність звичайно використання додатків стимулює учнів до активної участі в навчанні, що покращує процес засвоєння матеріалу [31, 46]. По-четверте, зворотний зв'язок у реальному часі, завдяки технологіям учень може отримати миттєвий зворотний зв'язок щодо помилок, що дозволяє швидше покращувати мовні навички [49, 50].

Таким чином, мовні платформи та додатки є ефективними інструментами для розвитку діалогічного мовлення завдяки своїй інтерактивності, доступності та персоналізації навчання [11, 34, 46]. Нами зазначені лише кілька прикладів платформ та додатків, на сьогодні в умовах розвитку та інновацій в ІТ-галузі існує велика кількість та різноманітність онлайн платформ, що дозволяють створювати інтерактивні завдання для розвитку діалогічного мовлення, програми, які пропонують інтерактивні завдання для навчання, додатки для обміну мовними знаннями, де учні можуть спілкуватися з носіями мови [44, 45, 47].

3. Рольові ігри та ситуаційні вправи

Рольові ігри та ситуаційні вправи – це одні з найефективніших методів для розвитку діалогічного мовлення [24, 27]. Вони дозволяють учням не тільки практикувати мовні навички в реальних або наближених до реальних

ситуаціях, але й розвивати соціокультурні компетенції, важливі для ефективного спілкування [30, 38]. Використання інтерактивних технологій, таких як онлайн платформи, додатки, відеоконференції та спеціалізовані програмні засоби (табл.1.3), дає можливість зробити ці вправи більш захопливими та корисними [31, 46, 49].

Таблиця 1.3

Використання рольові ігри та ситуаційні вправи в навчанні діалогічного мовлення з застосуванням інтерактивних технологій

Рольові ігри та ситуаційні вправи	Опис
Рольові ігри через відеоконференції (Zoom, Skype, Microsoft Teams)	Відеоконференції дозволяють організовувати рольові ігри в реальному часі, де учні можуть виконувати різні ролі в заданих ситуаціях. Це створює відчуття реальної комунікації, що є важливим для розвитку діалогічного мовлення. □ Робота в парах чи малих групах: учні можуть бути поділені на пари або групи, де кожен виконує свою роль у певній ситуації. Наприклад, одна група може грати роль пасажирів в аеропорту, а інша — співробітників авіакомпанії. □ Завдання за ролями: учитель, або програма надає конкретні сценарії для виконання, наприклад, ситуація "Привітання у готелі" або "Покупки в супермаркеті", де учні повинні застосовувати відповідну лексику та граматику.

Продовження таблиці 1.3

	□ Миттєвий зворотний зв'язок: під час рольових ігор учитель може спостерігати за виконанням завдання і надавати коригування або похвалу у реальному часі. Це сприяє покращенню мовних навичок та розуміння, де можна удосконалити свої відповіді. <i>Приклад використання:</i> учитель організовує відеоконференцію, на якій учні або студенти повинні виконати рольову гру, наприклад, ситуацію «Співбесіда при прийомі на роботу». Після цього учитель дає зворотний зв'язок, коригуючи помилки або надаючи рекомендації щодо покращення мовлення.
Онлайн платформи для тренування діалогів (iTalki, FluentU, Speakly)	Багато онлайн платформ пропонують інтерактивні рольові ігри та ситуаційні вправи, що дозволяють учням тренувати діалогічне мовлення в контексті реальних ситуацій. □ Тренування діалогів з носієм мови: наприклад, на платформі iTalki учні можуть обрати вчителя для проведення рольових ігор у форматі реальних діалогів. Це дозволяє учням взаємодіяти з носієм мови, виконуючи рольові завдання в різних ситуаціях (наприклад, у кафе, на пошті, під час покупки квитка тощо). Використання відео та аудіо: платформи на кшталт FluentU використовують відео з реальними

Продовження таблиці 1.3

	діалогами, що дозволяє учням вивчати автентичні ситуації спілкування, після чого вони можуть відтворювати діалоги за допомогою інтерактивних вправ. <i>Приклад використання:</i> учень на платформі Speakly проходить ситуаційне завдання, де йому потрібно спілкуватися з віртуальним персонажем (наприклад, продавцем у магазині), вибираючи правильні відповіді у діалозі.
Інтерактивні мобільні додатки (Duolingo, Babbel, Mondly)	Деякі мобільні додатки пропонують рольові ігри та вправи, які дозволяють учням практикувати діалогічне мовлення через інтерактивні сценарії. ➤ Імітація реальних ситуацій: додатки типу Duolingo пропонують завдання, що включають вибір правильних відповідей у контексті реальних життєвих ситуацій, наприклад, коли учні повинні вибрати, як правильно відповісти на запитання у кафе, на вокзалі, під час покупки квитка тощо. □ Гейміфікація: завдяки гейміфікації учні змагаються за бали або нагороди за правильні відповіді, що робить процес навчання більш захопливим і стимулює до вдосконалення навичок діалогічного мовлення. <i>Приклад використання:</i> у додатку Babbel учень може

Продовження таблиці 1.3

	проходити вправи на побудову діалогу в кафе. Йому пропонується вибрати відповідь на питання бариста, що дозволяє тренувати реальні фрази і відповіді, які можна використати у повсякденному житті.
Використання VR (віртуальна реальність) для тренування діалогічного мовлення	Використання технології віртуальної реальності (VR) дає можливість створювати інтуїтивно зрозумілі ситуації, де учень повністю занурюється в реальний сценарій спілкування. ➤ Імітація ситуацій в 3D-середовищі: учень може "зайти" в різні ситуації, де йому необхідно спілкуватися з персонажами в реальному часі. Наприклад, у віртуальній реальності це можуть бути ситуації "Розмова в аеропорту", "Переговори в бізнес-контексті" або "Шопінг в магазині". ➤ Тренування природних реакцій: VR допомагає учням тренуватися реагувати на різноманітні ситуації, що підвищує їхню здатність до спонтанного діалогічного мовлення. <i>Приклад використання:</i> у VR-курсі учні проходять тренування на симуляції "Розмова з клієнтом у ресторані", де вони повинні відреагувати на питання клієнта, вибираючи правильні відповіді в умовах реального часу.
Використання чат-	Чат-боти з штучним інтелектом дозволяють учням

Продовження таблиці 1.3

ботів для тренування діалогів (Replika, Mondly Chatbot)	тренуватися в діалогах навіть без реальних співрозмовників. Чат-боти можуть імітувати різні ситуації спілкування, а також надавати зворотний зв'язок. □ Імітація реальних ситуацій: Чат-боти можуть підтримувати діалоги на різні теми, що допомагає учням тренувати мовлення в умовах обмеженого часу. □ Миттєвий зворотний зв'язок: після кожного діалогу чат-бот дає зворотний зв'язок щодо граматики, лексики та вимови, що дозволяє учню швидко коригувати помилки. <i>Приклад використання:</i> учень спілкується з чат-ботом Replika на тему «Улюблений фільм», де він повинен вести діалог, відповідаючи на запитання чат-бота і практикуючи лексичні та граматичні конструкції.
---	---

Рольові ігри та ситуаційні вправи з застосуванням інтерактивних технологій мають суттєві переваги насамперед це реалістичність учні тренуються в умовах, наближених до реального життя, що дозволяє їм застосовувати мову в конкретних ситуаціях [24, 27, 31]. Відбувається активація критичного мислення, вибір правильних відповідей або реакцій у діалозі стимулює учнів до швидкого прийняття рішень [31, 38]. Не менш важливим є миттєвий зворотний зв'язок, інтерактивні технології дають можливість отримувати відразу коригування помилок, що допомагає зберегти мотивацію до подальшого навчання [49, 50]. Цікавим є також

різноманітність сценаріїв, можливість тренуватися в різних життєвих ситуаціях [24, 26].

Отже, формування англомовної компетентності у діалогічному мовленні учнів старшої школи вимагає комплексного, системного підходу, що охоплює всі основні види мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання та письмо. Кожен із цих компонентів є взаємопов'язаним і доповнює інші: розвиток аудіювання дозволяє краще сприймати усну мову, говоріння формує навички продуктивного використання мовних засобів, читання розширює лексичний запас і сприяє формуванню мовної свідомості, а письмо допомагає структурувати думки та відпрацьовувати граматичні конструкції. Такий комплексний підхід забезпечує цілісне засвоєння мови та сприяє розвитку здатності до ефективного міжособистісного спілкування, оскільки учні та студенти навчаються використовувати знання в реальних комунікативних ситуаціях.

1.2. Психологічні передумови навчання англомовного діалогічного мовлення учнів старших класів

Формування англомовного діалогічного мовлення у старших класах є складним процесом, який поєднує когнітивні, емоційно-мотиваційні та соціально-психологічні компоненти розвитку особистості [5, 27, 31]. У цьому віковому періоді учні переживають інтенсивний етап становлення самосвідомості, світогляду, внутрішньої мотивації та навичок соціальної взаємодії [5, 30]. Ефективне навчання іноземної мови, зокрема діалогічного мовлення, вимагає врахування цих психологічних особливостей і створення відповідного навчального середовища, яке забезпечує активність, емоційну залученість і позитивний досвід спілкування [27, 31, 38].

Когнітивні передумови навчання – це сукупність інтелектуальних процесів і психічних функцій, які забезпечують засвоєння, переробку,

осмислення та використання мовної інформації в комунікативній діяльності [31, 38, 43]. До них належать розвиток уваги, сприйняття, пам'яті, мислення, уяви та мовленнєвої свідомості, що дають можливість учням розуміти мовленнєві ситуації, прогнозувати перебіг діалогу, вибирати адекватні мовні засоби та будувати власні висловлювання відповідно до контексту спілкування [31, 40, 49].

У процесі оволодіння іншомовним діалогічним мовленням провідну роль відіграють когнітивні механізми – мислення, сприйняття, увага, пам'ять і свідоме засвоєння мовних структур [27, 31, 43]. Саме вони забезпечують не лише технічне відтворення іншомовних фраз, а й глибоке розуміння сутності комунікації, уміння будувати логічно та ситуативно обґрунтовані висловлювання. Для старших школярів цей аспект особливо важливий, адже у цьому віці відбувається активний розвиток інтелектуальної сфери, формується абстрактне й критичне мислення, підвищується здатність до аналізу мовних явищ і усвідомленого контролю власного мовлення [5, 27, 31].

У старшокласників активно розвиваються такі психічні процеси, як аналітичне мислення, логічна пам'ять, критичне оцінювання інформації, здатність до планування власної діяльності [5, 38]. Це означає, що вони вже можуть не лише засвоювати мовні правила, а й осмислювати закономірності мовної системи, прогнозувати хід діалогу, вибирати лексико-граматичні засоби залежно від ситуації спілкування [31, 35, 43].

Когнітивна зрілість старших школярів дозволяє використовувати підхід, у якому діалогічне мовлення виступає не як механічне відтворення фраз, а як інтелектуальна діяльність, спрямована на вирішення комунікативних завдань [27, 31]. Наприклад, під час інтерактивних ігор, дебатів чи проєктів учні залучають не лише мовні, а й мисленнєві ресурси – планують репліки, прогнозують реакції співрозмовника, моделюють аргументи, оцінюють ситуацію [5, 43].

Таким чином, когнітивна основа формування англомовного діалогу полягає у розвитку здатності мислити іншою мовою, що досягається через активне, усвідомлене спілкування та взаємодію у навчальному середовищі [27, 49].

Емоційно-мотиваційні передумови навчання – це сукупність внутрішніх психічних станів, почуттів, мотивів і потреб, які визначають ставлення учня до навчальної діяльності, рівень його зацікавленості, активності та готовності до спілкування іноземною мовою [5, 27, 31, 38]. Вони охоплюють як позитивне емоційне налаштування на процес навчання, так і сформовану систему мотивів – пізнавальних, соціальних, комунікативних, професійних, що стимулюють учня до вдосконалення мовленнєвих умінь і досягнення успіху у спілкуванні [27, 31, 43].

Ефективність формування англомовного діалогічного мовлення значною мірою залежить від емоційного стану та рівня внутрішньої мотивації учнів [31, 49]. Навчання іноземної мови – це процес, який вимагає постійної активності, зосередженості, відкритості до взаємодії, а отже, тісно пов'язаний із переживаннями, інтересами та потребами учня [5, 27]. У старшому шкільному віці підвищується роль емоційно-вольової сфери: учні прагнуть самоствердження, соціального визнання, а також прагнуть діяльності, що приносить задоволення та відчуття успіху [27, 31]. Саме тому створення позитивного емоційного клімату та формування внутрішньої мотивації до іншомовного спілкування є ключовими психологічними умовами навчання [31, 38, 43].

Інтерактивні технології – рольові ігри, дискусії, проєктна робота, дебати, інтерактивні платформи сприяють підвищенню внутрішньої мотивації учнів [5, 31]. Вони дають змогу відчувати реальну потребу в іншомовному спілкуванні, отримати позитивні емоції від участі у спільній діяльності, відчувати себе рівноправним партнером у діалозі [27, 38].

Крім того, інтерактивні методи зменшують психологічну напругу, страх помилки чи невдачі, які часто блокують мовленнєву активність [5, 31]. У процесі групового обговорення або парної взаємодії знижується тривожність, а позитивна підтримка від однолітків і вчителя створює відчуття безпеки та прийняття [27, 38]. Таким чином, інтерактивне навчання виступає інструментом емоційної стабілізації, що сприяє формуванню впевненості у власних мовленнєвих можливостях [43].

Соціально-психологічні чинники навчання – це сукупність умов і впливів соціального середовища, міжособистісних стосунків і психологічних особливостей групової взаємодії, які визначають ефективність спілкування та засвоєння іншомовного матеріалу [5, 38]. До них належать мікроклімат у класі, характер взаємин між учителем та учнями, підтримка з боку групи, рівень соціальної адаптації та взаєморозуміння між учасниками навчального процесу [27, 31].

Процес навчання іншомовного діалогічного мовлення відбувається не лише на індивідуальному, а й на соціальному рівні. У старшій школі учень активно взаємодіє з однолітками, учителем, соціальним середовищем, що формує його мовленнєвий досвід, установки та стиль спілкування [27, 31, 38]. Саме соціально-психологічні чинники створюють умови для розвитку комунікативної компетентності, впливаючи на рівень упевненості, відкритості, емпатії та здатності до співпраці [5, 27, 31].

Діалогічне мовлення є насамперед соціальним актом, тому важливо враховувати взаємини між учнями, рівень згуртованості групи та стиль педагогічного спілкування. У старшокласників посилюється потреба у самостійності, визнанні з боку ровесників, а також у справедливому партнерському ставленні з боку дорослих [27, 31, 38].

Сучасна система освіти орієнтується не лише на передавання знань, а передусім на розвиток особистості учня, його активної пізнавальної та

комунікативної діяльності. У цьому контексті інтерактивні технології навчання набувають особливого значення, оскільки забезпечують не тільки засвоєння мовного матеріалу, а й створюють умови для гармонійного психологічного розвитку старшокласників [5, 27, 31, 38, 43].

У традиційній моделі навчання учень часто виступає пасивним споживачем інформації, що обмежує його мотивацію та ініціативу. Інтерактивні методи, навпаки, активізують внутрішні психічні процеси — увагу, пам'ять, мислення, уяву, емоційне залучення, — роблячи навчання живим і особистісно значущим. Через спільну діяльність, діалог і співпрацю інтерактивні технології формують позитивну навчальну атмосферу, у якій учні почуваються впевнено, цінують власну думку та поважають позицію інших [5, 15, 27, 31, 38]. Особливого значення такі технології набувають під час навчання діалогічного мовлення, адже саме діалог є природною формою спілкування, що вимагає психологічної готовності до взаємодії. Завдяки інтерактивним методам створюється середовище, максимально наближене до реального комунікативного простору: учні вчаться слухати, реагувати, аргументувати, проявляти емпатію та гнучкість у спілкуванні [5, 7, 27, 31, 38].

Інтерактивні технології навчання — це система педагогічних методів і прийомів, що передбачає активну взаємодію всіх учасників навчального процесу, спільне вирішення завдань, обмін думками, створення ситуацій реального або умовного спілкування [5]. Їх сутність полягає у діалогічному характері навчання, коли знання не передаються у готовому вигляді, а конструюються у процесі співпраці вчителя та учнів. До інтерактивних технологій належать рольові ігри, дискусії, тренінги, мозкові штурми, метод проєктів, дебати, парна і групова робота, інтерактивні онлайн-платформи тощо [5, 27, 31, 38, 43].

Інтерактивні технології мають потужний психологічний вплив на учнів старших класів, оскільки створюють сприятливе емоційне тло, підвищують

внутрішню мотивацію, знижують рівень тривожності та страху помилок [5, 13]. Завдяки моделюванню реальних ситуацій спілкування учні відчують себе активними учасниками навчального процесу, а не пасивними слухачами. Такі технології сприяють формуванню позитивної самооцінки, розвитку впевненості у власних мовленнєвих можливостях, відчуттю підтримки з боку групи. У процесі взаємодії з однолітками формується емоційно-комфортне середовище, де помилки сприймаються як природна частина навчання, що зменшує психологічні бар'єри у спілкуванні [27, 31, 42]. Крім того, інтерактивні методи стимулюють когнітивну активність – учні мислять, порівнюють, аналізують, швидко приймають рішення в умовах мовленнєвого діалогу. Це підсилює інтерес до предмета та створює відчуття успіху, що, у свою чергу, позитивно впливає на емоційний стан і формує стійку мотивацію до вивчення англійської мови [27, 31, 38, 43].

У старшому шкільному віці індивідуальні відмінності між учнями стають більш вираженими. Одні схильні до активної комунікації, інші – до обережності, замкненості або самокритичності [5, 27, 31]. Ефективне формування діалогічного мовлення передбачає врахування цих особливостей через диференційований підхід [27, 38]. Інтерактивні технології дозволяють органічно включити різні типи учнів у спільну діяльність: більш комунікабельні можуть виступати модераторами обговорення, тоді як спокійні – підготувати аргументи чи візуальні матеріали. Такий підхід забезпечує психологічну рівновагу у колективі та сприяє особистісному зростанню кожного [5, 27, 31, 38].

Психологічні передумови навчання англомовного діалогічного мовлення в старшій школі охоплюють комплекс взаємопов'язаних чинників: когнітивних, емоційно-мотиваційних, соціальних і особистісних [5, 31, 38]. Їх врахування дає змогу створити навчальне середовище, у якому учні відчують себе активними, цінними учасниками спілкування, здатними вільно виражати думки англійською мовою [27, 31, 38, 43].

Інтерактивні технології виступають потужним інструментом психологічної підтримки, стимулюють інтерес, знижують тривожність, зміцнюють упевненість у власних силах і формують позитивне ставлення до іншомовної комунікації. Саме завдяки поєднанню психологічних знань і сучасних освітніх методів навчання діалогічного мовлення стає ефективним, гармонійним і особистісно значущим процесом [5, 27, 31, 38, 43].

1.3. Інтерактивні технології як засіб навчання діалогічного мовлення на уроках англійської мови в старшій школі

Одним із ключових завдань сучасної мовної освіти є формування в учнів уміння ефективно спілкуватися іноземною мовою в реальних комунікативних ситуаціях. У цьому контексті особливого значення набуває розвиток діалогічного мовлення, яке передбачає не лише засвоєння мовних структур, а й здатність до сприйняття, реагування, аргументації, прояву емоцій і співпереживання [5, 16, 27, 31]. Для досягнення цієї мети традиційних методів навчання вже недостатньо – на перший план виходять інтерактивні технології самостійно, або у поєднанні з цифровими засобами навчання, які створюють середовище активної комунікації, співпраці та творчості [27, 38].

Інтерактивні технології навчання у сучасній освіті – це система педагогічних методів, засобів і прийомів, що забезпечують активну взаємодію між учителем і учнями, а також між самими учнями у процесі пізнання [5, 27]. Їх головна мета – створення умов для спільного вирішення навчальних завдань, формування навичок комунікації, критичного мислення та творчого підходу до використання іноземної мови [27, 31].

На відміну від традиційних репродуктивних методів, інтерактивне навчання орієнтоване на співробітництво, де учень виступає не пасивним слухачем, а активним учасником освітнього процесу. У мовній освіті

інтерактивність реалізується через постійний діалог, обмін думками, рольові ігри, моделювання реальних ситуацій та групову взаємодію [27, 31, 38].

Сучасні освітні тенденції передбачають тісну інтеграцію інтерактивних технологій із цифровими платформами та мультимедійними ресурсами [5, 20]. Ця синергія дає змогу забезпечити багатоканальне сприйняття інформації, підтримувати постійний зворотний зв'язок і розширювати межі комунікації поза межами класу [21, 27].

Використання цифрових інструментів (Zoom, Google Meet, Microsoft Teams, Padlet, Wordwall, Kahoot, Quizlet, LearningApps, Jamboard тощо) дозволяє організувати інтерактивне навчання у форматі реального часу або асинхронно [27, 31, 38]. Онлайн-спілкування через відеочати, інтерактивні опитування, віртуальні дискусії й рольові ігри створюють ефект присутності, а також забезпечують умови для розвитку мовленнєвої спонтанності та психологічної впевненості [5, 31]. Таке поєднання технологій робить навчальний процес більш гнучким, індивідуалізованим і орієнтованим на особистісний розвиток учнів. Воно також сприяє формуванню цифрової грамотності, що є невід'ємною складовою сучасної комунікативної компетентності [5, 27, 38].

Існують різні підходи до класифікації інтерактивних технологій, однак у контексті навчання англомовного діалогічного мовлення доцільно розрізняти такі основні групи [5, 27, 31, 38]:

1. Комунікативно-ігрові технології.

- Спрямовані на створення умов для природного мовного спілкування через ігрові ситуації.
- Приклади: рольові ігри (“At the restaurant”, “At the airport”), мовні квести, дебати, діалогічні змагання (“Who’s the best interviewer?”).

- Психологічний ефект: зняття напруги, підвищення мотивації, розвиток емпатії.

2. Інтерактивно-групові технології.

- Передбачають організацію навчальної взаємодії у малих групах або парах, що стимулює співпрацю та спільне вирішення завдань.
- Приклади: “Think–Pair–Share”, “Brainstorming”, “Round Table”, “Jigsaw”.
- Переваги: розвиток уміння слухати співрозмовника, аргументовано висловлюватися, координувати дії в команді.

3. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ).

- Включають використання мультимедійних, онлайн- і мобільних ресурсів для підтримки інтерактивного навчання.
- Приклади: інтерактивні вправи у Wordwall, тести в Kahoot, створення спільних проєктів у Padlet, спілкування в чатах або відеоконференціях.
- Психологічна роль: підвищення залученості, індивідуалізація навчання, розвиток відповідальності.

4. Проєктно-дослідницькі технології.

- Ґрунтуються на виконанні спільних мовних проєктів, які мають практичну або соціальну спрямованість.
- Приклади: створення англomовного відеоблогу, підготовка онлайн-презентації про культурні традиції, інтерв’ю з носіями мови.
- Результат: формування навичок діалогічного спілкування у змістовному контексті, розвиток креативності та критичного мислення.

5. Ситуативно-моделювальні технології.

- Передбачають створення навчальних ситуацій, максимально наближених до реального мовного середовища.
- Приклади: симуляції “Job interview”, “Conference discussion”, “Travel planning”.
- Мета: формування спонтанності мовлення, уміння реагувати на непередбачені комунікативні обставини.

Приклади інтегрованого використання інтерактивних і цифрових технологій:

1. Відеодіалог через Zoom або Google Meet.

Учні працюють у парах у “breakout rooms”, відпрацьовуючи ситуаційні діалоги, а потім презентують результати перед класом.

→ **Розвиває: спонтанність, реактивність, слухову увагу.**

2. Інтерактивна дошка Padlet.

Створення спільної стіни з репліками персонажів діалогу або дебатів. Учні відповідають один одному в коментарях, формуючи візуальний “ланцюг спілкування”.

→ **Розвиває: логічність, зв'язність висловлювань, навички реагування.**

3. Квест або рольова гра через LearningApps / Wordwall.

Учні виконують послідовність інтерактивних завдань, розігруючи діалогічні сцени з вибором реплік.

→ **Розвиває: мовленнєву гнучкість, стратегічне мислення, командну взаємодію.**

4. Проєкт “Online Talk Show”.

Учні створюють власне ток-шоу англійською мовою у форматі відео або подкасту, розподіляючи ролі ведучих, гостей, коментаторів.

→ **Розвиває: самопрезентацію, креативність, навички публічного діалогу.**

Отже, інтерактивні технології у поєднанні з цифровими засобами є ефективним інструментом навчання англійського діалогічного мовлення у старшій школі. Вони створюють природне комунікативне середовище, у якому учень набуває досвіду реальної взаємодії, розвиває мовленнєву впевненість і позитивну мотивацію до навчання. Поєднання інноваційних підходів із психолого-педагогічною підтримкою дозволяє зробити процес вивчення іноземної мови не лише результативним, а й емоційно комфортним, творчим та особистісно значущим. Результатом є формування навичок діалогічного спілкування у змістовному контексті, розвиток креативності та критичного мислення.

5. Ситуативно-моделювальні технології.

- Передбачають створення навчальних ситуацій, максимально наближених до реального мовного середовища.
- Приклади: симуляції “Job interview”, “Conference discussion”, “Travel planning”.
- Мета: формування спонтанності мовлення, уміння реагувати на непередбачені комунікативні обставини.

Приклади інтегрованого використання інтерактивних і цифрових технологій:

1. Відеодіалог через Zoom або Google Meet.

Учні працюють у парах у “breakout rooms”, відпрацьовуючи ситуаційні діалоги, а потім презентують результати перед класом.

→ **Розвиває: спонтанність, реактивність, слухову увагу.**

2. Інтерактивна дошка Padlet.

Створення спільної стіни з репліками персонажів діалогу або дебатів. Учні відповідають один одному в коментарях, формуючи візуальний “ланцюг спілкування”.

→ **Розвиває: логічність, зв'язність висловлювань, навички реагування.**

3. Квест або рольова гра через LearningApps / Wordwall.

Учні виконують послідовність інтерактивних завдань, розігруючи діалогічні сцени з вибором реплік.

→ **Розвиває: мовленнєву гнучкість, стратегічне мислення, командну взаємодію**

4. Проєкт “Online Talk Show”.

Учні створюють власне ток-шоу англійською мовою у форматі відео або подкасту, розподіляючи ролі ведучих, гостей, коментаторів.

→ **Розвиває: самопрезентацію, креативність, навички публічного діалогу.**

Отже, інтерактивні технології у поєднанні з цифровими засобами є ефективним інструментом навчання англійської мови у старшій школі. Вони створюють природне комунікативне середовище, у якому учень набуває досвіду реальної взаємодії, розвиває мовленнєву впевненість і позитивну мотивацію до навчання. Поєднання інноваційних підходів із психолого-педагогічною підтримкою дозволяє зробити процес вивчення іноземної мови не лише результативним, а й емоційно комфортним, творчим та особистісно значущим.

Висновки до розділу 1

Інтерактивні технології посідають важливе місце у формуванні діалогічної компетентності, оскільки забезпечують активізацію мовленнєвої діяльності та створюють умови для реальної мовної взаємодії. Рольові ігри, дискусії та моделювання комунікативних ситуацій сприяють не лише відтворенню, а й свідомому застосуванню мовних структур, формують уміння прогнозувати реакції співрозмовника, аргументувати позицію та здійснювати самокорекцію. Такі методи забезпечують психологічно безпечне середовище, у якому учні можуть експериментувати з мовою та отримувати конструктивний зворотний зв'язок, що сприяє розвитку соціально-комунікативних умінь і критичного мислення.

Ефективність формування діалогічної компетентності підсилюється використанням мультимедійних ресурсів і цифрових платформ, які забезпечують автентичність навчальних ситуацій та індивідуалізацію навчання. Онлайн-інструменти та інтерактивні вправи моделюють реалістичні умови спілкування, сприяють емоційному залученню, підвищують мотивацію та забезпечують синхронну й асинхронну взаємодію між учасниками освітнього процесу. Поєднання інтерактивних, мультимедійних і цифрових технологій формує цілісний підхід до навчання, що забезпечує розвиток мовленнєвої компетентності, упевненість у власних комунікативних можливостях і готовність до ефективної міжособистісної взаємодії в сучасному інформаційному середовищі.

РОЗДІЛ 2.

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У СТАРШІЙ ШКОЛІ

2.1. Критерії відбору інтерактивних технологій для формування у старшокласників англomовної компетентності у діалогічному мовленні

Сучасний процес навчання іноземної мови в старшій школі потребує не лише засвоєння лексичних та граматичних структур, а й формування здатності до активного міжособистісного спілкування. В умовах інноваційної освіти інтерактивні технології виступають засобом активізації мовленнєвої діяльності, що забезпечує розвиток діалогічного мовлення, комунікативної компетентності та критичного мислення учнів [5, 27, 38].

Під інтерактивними технологіями розуміють комплекс педагогічних методів, які забезпечують активну взаємодію між учнями та вчителем, а також між самими учнями, моделюють комунікативні ситуації, передбачають спільне вирішення навчальних завдань та включають мультимедійні та цифрові засоби. Важливе місце займає поєднання інтерактивних технологій із цифровими платформами (Zoom, Google Classroom, Padlet, Wordwall, Kahoot, Quizlet), що дозволяє організувати синхронне та асинхронне навчання, використання автентичних матеріалів і індивідуалізацію навчання [5, 27, 31].

З метою раціонального відбору інтерактивних технологій для формування компетентності в діалогічному мовленні у старшокласників слід ураховувати певні критерії, а саме [5, 27, 31, 38]:

1. Комунікативна спрямованість та автентичність матеріалу.

Матеріали мають відображати реальні ситуації спілкування та максимально наближені до мовного середовища країни, мову якої вивчають учні. До таких ресурсів належать: відеосюжети, подкасти, інтерв'ю, онлайн-дебати, рольові сценарії. Автентичність матеріалу забезпечує правильність вимови, природність висловлювань та відповідність культурним нормам.

2. Мультимедійність та інтеграція цифрових платформ.

Використання відео, аудіо, інтерактивних вправ, онлайн-тестів та платформ дозволяє поєднувати візуальні, аудіальні та текстові канали сприйняття інформації. Це сприяє формуванню усних навичок, розвитку фонетики, граматики, словникового запасу та навичок діалогу.

3. Психологічна безпека та мотиваційний ефект.

Матеріали повинні створювати комфортне середовище для експериментування з мовою, зменшувати мовну тривожність, стимулювати бажання висловлювати власні думки та брати участь у дискусіях.

4. Соціокультурна значущість.

Інтерактивні ресурси знайомлять учнів із культурними та соціальними особливостями країн, мову яких вони вивчають, сприяють формуванню цілісного уявлення про комунікативні норми, традиції та поведінкові моделі.

5. Адаптивність та диференціація.

Завдання та вправи повинні враховувати рівень знань учнів, їх словниковий запас та індивідуальні пізнавальні особливості, що дозволяє ефективно розвивати мовні навички у кожного учня.

6. Інтерактивність і активізація діалогічного процесу.

Матеріали та вправи повинні сприяти живому обговоренню, спільному вирішенню завдань, створенню ситуацій співпраці та рольового

моделювання, що стимулює розвиток усіх компонентів діалогічного мовлення.

7. Можливість оцінювання та зворотного зв'язку.

Інтерактивні технології мають забезпечувати контроль результатів навчання, зворотний зв'язок та самооцінку, що підвищує ефективність процесу та мотивацію учнів.

Для практичного використання інтерактивних технологій у навчанні діалогічного мовлення старшокласників рекомендується застосовувати автентичні відеоматеріали та відеокурси, інтерактивні онлайн-платформи та вправи, рольові ігри та симуляції, проєктні завдання та мультимедійні інтеграції.

I. Автентичні відеоматеріали та відеокурси:

1) BBC Learning English – English at the Movies, The English We Speak – короткі відео та сюжети з реальними діалогами, що демонструють сучасний англійський сленг та типові комунікативні ситуації.

2) National Geographic Teens / Explorer Programs – відео науково-популярного та культурного змісту з інтерактивними питаннями для обговорення та створення дискусійних груп.

3) TED-Ed Talks – освітні відео з англійської мови для старшокласників, що формують навички аудіювання, критичного мислення та обговорення.

II. Інтерактивні онлайн-платформи та вправи:

Padlet – створення спільних дошок для написання діалогів, обговорення відеоматеріалів та оцінювання ідей однолітків.

Kahoot, Quizlet – інтерактивні ігрові завдання для закріплення словникового запасу та граматики через короткі діалоги та рольові вправи.

Wordwall, LearningApps – вправи на побудову речень, відпрацювання реплік діалогів, імітацію реальних комунікаційних ситуацій.

III. Рольові ігри та симуляції:

“Job Interview Simulation” – учні моделюють співбесіду англійською, розподіляючи ролі інтерв'юера та кандидата, відпрацьовують формальні та неформальні мовні конструкції.

“Travel Planning” – групове планування подорожі, обговорення маршрутів, цін та побутових ситуацій з елементами переговорів.

Дебати на актуальні теми – формування уміння висловлювати позицію, аргументувати, слухати співрозмовника та вести конструктивну дискусію.

IV. Проєктні завдання та мультимедійні інтеграції:

Створення подкастів або відеоблогів англійською мовою про шкільне життя, культурні події, соціальні або екологічні проблеми.

Онлайн-презентації групових проєктів у Zoom або Google Meet із синхронною взаємодією та обговоренням.

Використання мультимедійних інтерактивних вправ: створення коміксів, відео-сценок, електронних книжок з діалогами, інтерактивних тестів для перевірки мовної компетентності.

Комплексне застосування інтерактивних технологій у поєднанні з цифровими платформами та мультимедійними ресурсами забезпечує системне формування англomовної компетентності старшокласників у діалогічному мовленні [5, 25, 27]. Використання матеріалів, відібраних за критеріями автентичності, комунікативної спрямованості, соціокультурної значущості та психологічної безпеки, сприяє ефективному розвитку усіх видів мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання та письма [27, 31, 33]. Інтерактивні вправи, рольові ігри та проєктні завдання формують у старшокласників активну мовну позицію, впевненість у спілкуванні та

готовність до реальної міжособистісної комунікації англійською мовою, що є ключовим завданням сучасної мовної освіти [5, 23, 38].

2.2. Комплекс вправ для формування англомовної компетентності у діалогічному мовленні в учнів старшої школи

У сучасній методиці навчання іноземних мов традиційно склалося два підходи до навчання іншомовного діалогічного мовлення [5, 27, 31]:

- ❖ підхід „згори вниз”, що передбачає засвоєння готових діалогів як цілісних актів комунікації, з подальшою варіацією та самостійним продукуванням мовленнєвих висловлювань;
- ❖ підхід „знизу догори”, що має на меті поетапне навчання від засвоєння окремих діалогічних єдностей до створення мікродіалогів та повноцінних діалогів у реалістичних комунікативних ситуаціях.

У нашому дослідженні перевага надається підходу „знизу догори”, оскільки він забезпечує поступове формування умінь у старшокласників та дозволяє інтегрувати інтерактивні технології, цифрові платформи та автентичні мультимедійні матеріали у навчальний процес.

За сучасними методичними вимогами, комплекс вправ для старшокласників має відповідати таким нормам [5, 27, 31, 38]:

- ✓ Ступінь комунікативності – вправи умовно-комунікативні та комунікативні;
- ✓ Спрямованість на інформаційний обмін – рецептивні, рецептивно-репродуктивні, продуктивні;
- ✓ Культурологічна значущість – включення соціокультурних елементів іншомовного середовища;

- ✓ Наявність соціокультурної рефлексії – вправи з обговоренням поведінкових, етичних, традиційних норм країни вивчення;
- ✓ Характер виконання – усні, усно-письмові, письмові;
- ✓ Використання відео- та аудіоматеріалів – вправи з автентичними фрагментами та без них;
- ✓ Ступінь керованості викладачем – повністю керовані, частково керовані, мінімально керовані;
- ✓ Опора на вербальні та візуальні підказки – із застосуванням опор та без них;
- ✓ Рольовий компонент – використання драматизації, рольових ігор або без них;
- ✓ Організація взаємодії – фронтальні, індивідуальні, парні, групові;
- ✓ Місце виконання – аудиторія або вдома.

Навчання англійської мови в закладах загальної середньої освіти України орієнтується на компетентнісний, комунікативний та діяльнісний підходи, визначені чинними освітніми стандартами та оновленими типовими освітніми програмами. Важливою складовою іншомовної комунікативної компетентності старшокласників є діалогічне мовлення, яке відображає здатність учнів брати участь у реальному міжособистісному спілкуванні, дотримуючись норм сучасної англійської мови та міжкультурної комунікації. Формування цих умінь відбувається поетапно й охоплює кілька ключових етапів розвитку мовленнєвих навичок [7, 10].

1. Мотиваційно-орієнтаційний етап [5, 14].

На початковому етапі формується внутрішня навчальна мотивація учнів до використання англійської мови в реальних ситуаціях. Основні завдання етапу: усвідомлення учнями ролі англomовного діалогу у сучасному

європейському та глобальному просторі (академічному, професійному, культурному); визначення індивідуальних комунікативних потреб старшокласників (вступ до університету, міжнародні програми, подорожі, цифрові комунікації); ознайомлення з типологією діалогів англійською мовою (everyday conversations, transactional and interactional dialogues, problem-solving dialogues); створення автентичного мовного середовища (відеофрагменти реального спілкування, інтерактивні онлайн-платформи, англomовні цифрові спільноти).

Етап формує готовність учнів до комунікативної діяльності, забезпечуючи мотиваційний фундамент.

2. Когнітивно-лінгвістичний етап [6,10].

Цей етап спрямований на опанування мовного та лінгвопрагматичного матеріалу, необхідного для англomовного діалогічного спілкування. Основний зміст включає: засвоєння тематичної лексики та граматичних структур, типових для діалогів певного функціонального призначення (requests, offers, clarifications, refusals, confirmations, argumentation); формування знань про мовленнєві стратегії та тактики (turn-taking, adjacency pairs, politeness strategies, hedging); аналіз автентичних діалогів, поданих у навчальних відео, подкастах, освітніх платформах; розвиток соціокультурної компетентності: розуміння норм спілкування у різних англomовних культурах.

Таким чином, етап забезпечує когнітивне наповнення, без якого неможливе ефективне порозуміння англійською мовою.

3. Репродуктивно-тренувальний етап [1, 4, 20].

На цьому рівні відбувається автоматизація мовленнєвих одиниць та формування первинних діалогічних навичок. Основні форми роботи: моделювання коротких діалогів за зразком (pattern dialogues); підстановчі та трансформаційні вправи на опрацювання типових кліше; робота з

аудіоматеріалами з подальшим відтворенням реплік; тренування мовленнєвих реакцій у стандартних ситуаціях (buying tickets, asking for directions, making arrangements); використання мовних онлайн-тренажерів, чат-ботів і цифрових симуляторів діалогів.

Етап забезпечує контрольовану практику, у межах якої учні навчаються реагувати англійською швидко, правильно та доречно.

4. Продуктивно-комунікативний етап [1, 4, 24].

Це ключова фаза розвитку діалогічної компетентності, що спрямована на створення власних висловлювань і участь у реальних комунікативних ситуаціях. Сюди належать: рольові та ситуативні ігри (job interview, debate, negotiation, customer–client interaction); проєктні форми діяльності з використанням англійської мови (створення подкастів, відеодіалогів, інтерв'ю); участь у онлайн-комунікації з іншими школами чи міжнародними партнерами (eTwinning, National Geographic Learning, British Council platforms); створення полілогів у групах та виконання проблемно-орієнтованих завдань (problem-based learning tasks); активне застосування англійської під час інтегрованих STEAM-занять, дебатів, дискусійних клубів.

Цей етап сприяє розвитку спонтанності, гнучкості, логічності та комунікативної ініціативи.

5. Рефлексивно-оцінювальний етап [5, 6, 30].

Підсумковий етап передбачає оцінювання якісних і кількісних характеристик англомовних діалогічних умінь. Змістом етапу є: самооцінка учнів за критеріями CEFR (fluency, coherence, interaction, lexical and grammatical range, sociolinguistic appropriateness); взаємооцінювання у парах та групах; використання відео- та аудіозаписів діалогів для аналізу комунікативної поведінки; визначення індивідуальних стратегій удосконалення англомовного спілкування; застосування цифрових портфоліо (language e-portfolios).

Цей етап забезпечує зворотний зв'язок та формує у старшокласників здатність до саморегуляції та автономного мовного розвитку.

На основі виділених етапів формування вмінь діалогічного мовлення комплекс вправ включає три групи:

I група – вправи на засвоєння діалогічних єдностей

Мета полягає у формуванні в учнів старшої школи здатності самостійно використовувати діалогічні єдності різного типу у процесі усного спілкування. Це передбачає розвиток умінь ініціювати, підтримувати та завершувати діалог, застосовувати відповідні мовні структури та лексичні одиниці відповідно до комунікативної ситуації, а також аргументувати власну думку та адекватно реагувати на репліки співрозмовника [38]. Реалізація цієї мети сприяє підвищенню рівня діалогічної компетентності, мовленнєвої активності та комунікативної самостійності учнів. Типи вправ:

- ✓ Умовно-комунікативні рецептивно-продуктивні на обмін репліками;
- ✓ Парна робота «учень1 – учень2» з інтенсифікацією через рухомі вправи («карусель», «рухомі шеренги»).

Інтеграція інтерактивних технологій у навчальний процес передбачає комплексне використання сучасних цифрових засобів для формування діалогічної компетентності учнів старшої школи. Зокрема, застосування відеосюжетів із субтитрами дозволяє моделювати автентичні комунікативні ситуації, забезпечує доступ до природного мовного контенту та сприяє розвитку навичок аудіювання та розуміння мовлення носіїв мови [5, 37, 41]. Використання онлайн-дошок для спільного запису діалогів, таких як Miro або Padlet, забезпечує інтерактивну взаємодію учнів, стимулює колективне опрацювання навчального матеріалу, розвиток когнітивних та комунікативних умінь, а також формування навичок самостійного і творчого

як мовця, так і слухача, що дозволяє відпрацьовувати навички ініціативного висловлювання, активного слухання, ставлення уточнювальних запитань, аргументації та підтримки діалогу. Парна взаємодія сприяє розвитку комунікативної компетентності, умінь кооперативної роботи та впевненості у мовленні.

На наступному етапі реалізується принцип ротації учнів (Rotation: Each Pupil ↔ New Partner), коли кожен учень переходить до нового партнера для діалогу. Така організація взаємодії забезпечує різноманітність комунікативних ситуацій, стимулює адаптивність учнів до різних стилів мовлення, розширює мовний досвід і формує навички ефективної взаємодії з різними співрозмовниками. Ротація також підвищує мотивацію до участі у діалогах, оскільки учні отримують нові виклики та можливості для практичного застосування знань у змодельованих реалістичних умовах.

Завершальним етапом схеми є надання зворотного зв'язку вчителем (Feedback: Teacher → Pair). Вчитель оцінює якість виконання завдань, коригує помилки, надає рекомендації щодо покращення мовленнєвої діяльності та підтримує розвиток діалогічних навичок. Зворотний зв'язок спрямований на підвищення ефективності навчання, розвиток самоконтролю та самостійності учнів у процесі комунікації.

Таким чином, запропонована схема інтегрує три взаємопов'язані компоненти: парну взаємодію, ротацію партнерів та зворотний зв'язок від вчителя, що забезпечує системне формування діалогічної компетентності старшокласників, стимулює мовну активність та розвиток критичного і креативного мислення у процесі навчання англійської мови.

II група – вправи на створення мікродіалогів

Мета полягає у формуванні в учнів старшої школи здатності комбінувати раніше освоєні діалогічні єдності для побудови коротких діалогів у заданих комунікативних ситуаціях. Це передбачає розвиток умінь

логічно поєднувати лексичні та граматичні структури, адекватно реагувати на висловлювання співрозмовника, ініціювати власні репліки та підтримувати природний перебіг комунікації. Досягнення цієї мети сприяє підвищенню рівня діалогічної компетентності, мовленнєвої самостійності та комунікативної активності учнів у різних соціальних і професійних контекстах [27]. Типи вправ:

- ✓ Комунікативні рецептивно-продуктивні вправи нижчого рівня;
- ✓ Використання структурних та функціональних опор (таблиці підстановки, діаграми, схемні макети).

Інтеграція інтерактивних технологій у процес навчання передбачає комплексне використання цифрових ресурсів для формування діалогічної компетентності учнів старшої школи. Зокрема, застосування відеофрагментів автентичних бесід із платформ YouTube та онлайн-курсів дозволяє моделювати реальні комунікативні ситуації, забезпечує доступ до природного мовного контенту, сприяє розвитку навичок аудіювання та розуміння мовлення носіїв мови. Використання віртуальних моделей ситуацій, таких як VR-середовище або інтерактивні симуляції, створює можливості для занурення в імітовані мовні контексти, стимулює активну участь учнів, розвиток комунікативних умінь, оперативної реакції у діалозі та креативного вирішення мовних завдань. Такий підхід забезпечує інтеграцію технологій у навчальний процес, підвищує мотивацію до вивчення англійської мови та ефективність формування діалогічної компетентності [5, 27, 51]. Приклад мікродіалогу, ілюстрація рис. 2.2:

P1: Excuse me, can you tell me the way to the library?

P2: Sure! Go straight, then turn left.

P1: Thank you very much!

P2: You're welcome.

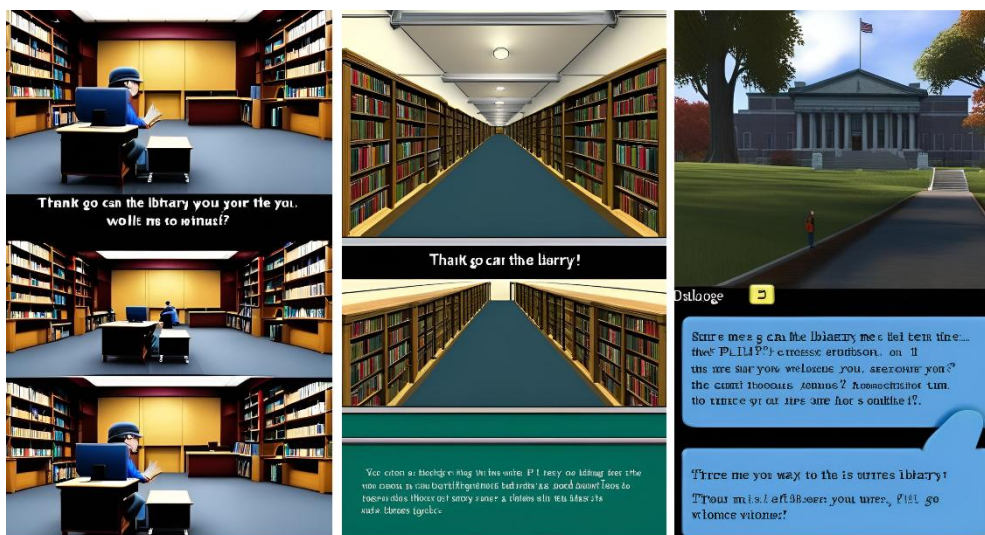

Рис. 2.2 Ілюстрація до вправи «Відвідування бібліотеки»

Процес навчальної взаємодії учнів у запропонованій схемі будується на трьох взаємопов'язаних етапах, що забезпечують розвиток діалогічної компетентності та мовленнєвої самостійності.

На етапі **парної роботи (Pair Work: Pupill ↔ Pupil2)** – учні працюють у парах, обмінюючись інформацією та ведучи діалог між собою. Кожен учень виконує функції мовця та слухача, що дозволяє відпрацьовувати навички активного висловлювання, уточнення інформації, аргументації власної позиції та підтримки природного перебігу комунікації. Парна взаємодія стимулює розвиток мовленнєвої активності, соціальних навичок і впевненості в усному мовленні.

Для підтримки комунікативного процесу та полегшення орієнтації учнів у мовному матеріалі застосовуються візуальні підказки (Use of Visual Cue: Map / Diagram), такі як карти, діаграми або схеми. Візуальні опори сприяють структуруванню інформації, підтримують логіку висловлювань та полегшують формулювання діалогічних єдностей. Вони також забезпечують активізацію когнітивних процесів, допомагають узагальнювати інформацію та зменшують мовний бар'єр у процесі взаємодії.

На фінальному етапі здійснюється поступове зняття зовнішніх опор (Gradual Removal of Scaffold) і підказок, що стимулює учнів до самостійного використання раніше засвоєних діалогічних єдностей у мовленнєвих взаємодіях. Це дозволяє учням переходити від структурованих моделей до вільного діалогу, розвивати комунікативну самостійність, критичне мислення та здатність адаптувати мовлення до різних соціальних та професійних контекстів.

Таким чином, запропонована схема забезпечує послідовну інтеграцію парної взаємодії, підтримки через візуальні підказки та поступового зняття опори, що сприяє ефективному формуванню діалогічної компетентності, підвищенню мовленнєвої активності та розвитку самостійності учнів старшої школи у процесі навчання англійської мови.

III група – вправи на створення повноцінних діалогів

Мета полягає у формуванні в учнів старшої школи здатності самостійно створювати власні діалоги різного функціонального типу на основі реалістичних комунікативних ситуацій. Це передбачає розвиток умінь планувати висловлювання, підбирати відповідні лексичні та граматичні засоби, адекватно реагувати на репліки співрозмовника та підтримувати природний хід діалогу. Реалізація цієї мети сприяє підвищенню діалогічної компетентності, мовленнєвої активності, креативності та комунікативної самостійності учнів у різних соціальних, професійних та навчальних контекстах [27]. Типи вправ:

- ✓ Комунікативні рецептивно-продуктивні вправи вищого рівня;
- ✓ Використання природних опор: карти, розклади руху транспорту, меню, афіші, фото, малюнки.

Інтеграція інтерактивних технологій у навчальний процес передбачає комплексне використання цифрових платформ та мультимедійних ресурсів

для формування діалогічної компетентності учнів старшої школи. Зокрема, застосування онлайн-платформ, таких як Nearpod або Google Classroom, дозволяє створювати різноманітні ролі та комунікативні ситуації, моделювати реалістичні сценарії діалогу та організовувати активну взаємодію між учнями [29, 31]. Використання відеозаписів учнівських діалогів із подальшим аналізом сприяє розвитку самоконтролю, рефлексії, критичного мислення та усвідомленого використання мовних структур. Такий підхід забезпечує інтерактивне навчання, підвищує мотивацію до мовленнєвої діяльності та сприяє системному формуванню комунікативних умінь у процесі навчання англійської мови [27, 28]. Приклад діалогу, ілюстрація рис. 2.3:

Scenario: Ordering food in a café

P1: Can I have a cheeseburger, please?

P2: Would you like fries with it?

P1: Yes, please. And a coke.

P2: That will be \$7.50.

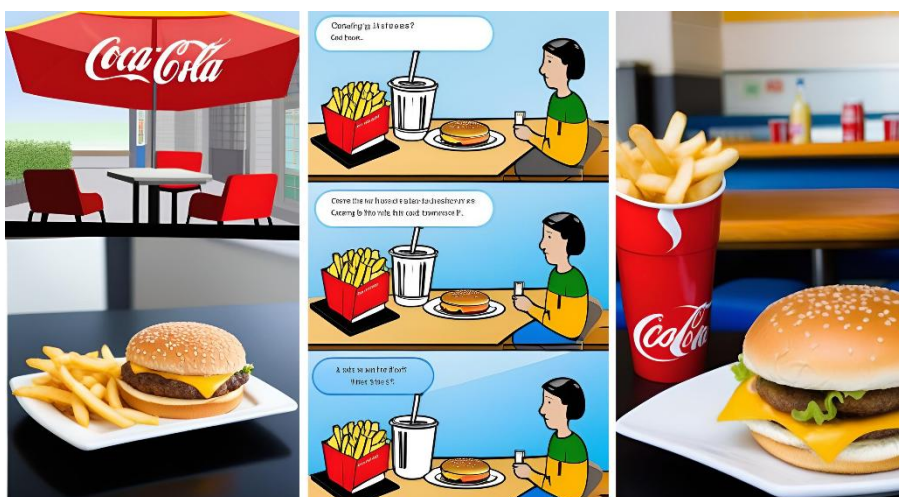

Рис. 2.3 Ілюстрація до вправи «Замовлення в кафе»

Процес навчальної взаємодії учнів у запропонованій схемі базується на інтеграції рольових ігор, практичного використання об'єктів та систематичного педагогічного контролю.

Рольова гра (Role Play: Customer ↔ Waiter) – на першому етапі учні виконують конкретні ролі в імітованих комунікативних ситуаціях, наприклад, «клієнт – офіціант». Ця форма роботи забезпечує активну участь учнів у моделюванні реалістичних мовленнєвих контекстів, дозволяє відпрацьовувати специфічні мовні функції, розвивати навички ведення діалогу, уміння ставити запитання, висловлювати пропозиції, реагувати на репліки співрозмовника та підтримувати природний хід комунікації. Рольова взаємодія сприяє розвитку комунікативної компетентності, впевненості у спілкуванні та креативного мислення.

Використання реальних предметів та допоміжних матеріалів (Use of Real Objects / Menus / Maps) – для підвищення автентичності навчального процесу застосовуються реальні об'єкти, такі як меню, карти, зображення місць або предмети, що відтворюють реальні умови спілкування. Це створює сенсорно-реалістичне середовище, яке полегшує орієнтацію у ситуації, активізує когнітивні процеси та забезпечує можливість практичного застосування лексики та граматичних конструкцій у контексті конкретної комунікативної задачі.

Запис діалогів та надання зворотного зв'язку (Recording Dialogue → Teacher Feedback) – на завершальному етапі учні записують свої діалоги, що дозволяє здійснити ретельний аналіз мовленнєвої продукції та комунікативної поведінки. Вчитель надає систематичний зворотний зв'язок, коригує помилки, дає рекомендації щодо вдосконалення мовлення та стимулює рефлексію учнів щодо власної діяльності. Цей етап сприяє підвищенню ефективності навчання, розвитку самоконтролю та самостійності в усному мовленні.

Таким чином, запропонована схема інтегрує три взаємопов'язані компоненти: рольову гру, практичне використання реальних матеріалів та систематичний зворотний зв'язок від учителя, що забезпечує комплексне формування діалогічної компетентності старшокласників, розвиток мовленнєвої самостійності, критичного мислення та комунікативної активності у процесі навчання англійської мови.

Реалізація комплексу вправ у процесі формування діалогічної компетентності старшокласників здійснюється поетапно, що забезпечує послідовне і системне освоєння мовного матеріалу та розвиток комунікативних умінь.

Підготовчий етап передбачає ознайомлення учнів із лексичними одиницями та структурою діалогів. На цьому етапі важливо створити сприятливе мовне середовище, яке стимулює сприйняття і засвоєння матеріалу, та підготувати учнів до активної участі у наступних видах діяльності. Використання інтерактивних технологій на цьому етапі включає демонстрацію відеофрагментів із субтитрами, інтерактивні презентації та онлайн-платформи, що дозволяють закріпити початкові знання у доступній та наочній формі.

Основний етап спрямований на активне відпрацювання діалогічних єдностей, складання мікродіалогів, роботу у парах та групах. Учні застосовують отримані знання у змодельованих комунікативних ситуаціях, що сприяє розвитку мовленнєвої самостійності, оперативного реагування на репліки співрозмовника та креативного використання мовних структур. Інтерактивні технології на цьому етапі включають онлайн-дошки для спільної роботи (Miro, Padlet), мультимедійні завдання, рольові ігри та проектні активності у віртуальних середовищах [5, 38].

Заключний етап передбачає створення учнями власних повноцінних діалогів у реалістичних комунікативних ситуаціях, обговорення їх із

однокласниками та отримання зворотного зв'язку від вчителя. Цей етап спрямований на інтеграцію усіх мовленнєвих умінь та навичок, розвиток критичного мислення, самоконтролю та рефлексії. Інтерактивні технології забезпечують можливість запису учнівських діалогів із подальшим аналізом, використання цифрових платформ для колективної оцінки роботи та самоперевірки [27, 38].

Таким чином, інтеграція комплексу вправ у навчальний процес із застосуванням інтерактивних технологій сприяє:

- ✓ формуванню вмінь продуктивного та рецептивного мовлення;
- ✓ розвитку умінь вести діалог у різних функціональних контекстах;
- ✓ формуванню лінгвосоціокультурної компетентності, мовної адаптивності та готовності до ефективного спілкування з носіями мови.

Розроблений комплекс вправ дозволяє забезпечити системне, послідовне і практично орієнтоване формування діалогічної англомовної компетентності учнів старшої школи, підвищує мотивацію до навчання та сприяє розвитку особистісних якостей.

2.3. Модель організації процесу формування англомовної компетентності у діалогічному мовленні з використанням інтерактивних технологій в старших класах

Організація вправ для формування англомовної діалогічної компетентності старшокласників здійснюється на основі спеціально розробленої моделі навчання, яка передбачає цілісну та системну інтеграцію інтерактивних технологій у процес вивчення англійської мови. Модель розглядається як індивідуальна інтерпретація навчального процесу, де підбір

вправ і діяльності учнів здійснюється з урахуванням конкретних навчальних цілей, вікових особливостей та рівня сформованості діалогічних умінь [5, 27].

Ключовими ознаками розробленої моделі є її циклічність, що забезпечує поступовість формування компетентності, системність, яка проявляється у логічній послідовності та взаємозв'язку макроциклів, циклів і мікроциклів, та інтегрований підхід, який дозволяє поєднувати різні форми навчання, зокрема, класні та позакласні заняття, рольові ігри, дискусії, роботу з мультимедіа та онлайн-ресурсами [31, 38].

Розроблена модель передбачає три макроцикли (табл. 2.1): мотиваційно-орієнтаційний, розвивально-операційний та контрольньо-аналітичний. Мотиваційно-орієнтаційний макроцикл спрямований на підготовку учнів до активної участі в діалогічному мовленні, встановлення позитивної мотивації та засвоєння правил інтерактивної взаємодії. У його межах реалізуються діагностично-мотиваційні та комунікативно-підготовчі цикли, що включають початкову діагностику сформованості компетентностей учнів, ознайомлення з моделями діалогів, парні та групові вправи з використанням інтерактивних технологій (відеофрагменти, онлайн-дошки, міні-вікторини).

Таблиця 2.1

Структурно-логічна схема моделі навчального процесу

МАКРОЦИКЛ I.	МАКРОЦИКЛ II.	МАКРОЦИКЛ III.
Мотиваційно-орієнтаційний	Розвивально-операційний	Контрольно-аналітичний
└─ Цикл 1. Діагностично-мотиваційний	└─ Цикл 3. Базові діалогічні вміння	└─ Цикл 6. Підсумковий зріз
└─ Мікроцикл 1.1. Первинний зріз	└─ Мікроцикл 3.1. Типи діалогів	└─ Мікроцикл 6.1. Кінцевий зріз
└─ Мікроцикл 1.2. Правила інтерактивної взаємодії	└─ Мікроцикл 3.2. Інтерактивне моделювання	└─ Мікроцикл 6.2. Статистичний аналіз
	└─ Мікроцикл 3.3.	└─ Мікроцикл 6.3.

└─ Мікроцикл 1.3. Мотиваційні ігри └─ Цикл 2. Комунікативно-підготовчий └─ Мікроцикл 2.1. Моделі діалогів	Information gap └─ Мікроцикл 3.4. Міні-контроль └─ Цикл 4. Стратегічна компетентність └─ Мікроцикл 4.1. Стратегії спілкування	Рівні сформованості └─ Цикл 7. Інтерпретація └─ Мікроцикл 7.1. Якісний аналіз └─ Мікроцикл 7.2. Анкетування
---	--	---

Продовження таблиці 2.1

└─ Мікроцикл 2.2. Парні вправи └─ Мікроцикл 2.3. Інтерактивні техніки	└─ Мікроцикл 4.2. Interview carousel └─ Мікроцикл 4.3. Навчальні дебати └─ Мікроцикл 4.4. Поточний зріз └─ Цикл 5. Творчо-проблемне спілкування └─ Мікроцикл 5.1. Проблемні ситуації └─ Мікроцикл 5.2. Рольові ігри └─ Мікроцикл 5.3. Проекти └─ Мікроцикл 5.4. Ситуативні кейси	└─ Мікроцикл 7.3. Рекомендації
---	--	---------------------------------------

Розвивально-операційний макроцикл забезпечує систематичне формування базових, стратегічних та творчо-проблемних діалогічних умінь. Цей макроцикл включає цикли роботи з базовими діалогами, розвитком стратегічної компетентності через дебати, інтерв'ю карусель та рольові ігри, а також цикл творчо-проблемного спілкування, де учні опрацьовують проблемні ситуації, кейси, проекти та моделюють реалістичні комунікативні сценарії.

Контрольно-аналітичний макроцикл передбачає підсумкову оцінку ефективності формування компетентності. Він включає підсумковий зріз, статистичний та якісний аналіз рівнів сформованості, анкетування учнів щодо використання інтерактивних технологій, рефлексію та розробку рекомендацій для подальшого удосконалення навчального процесу.

Модель реалізується через цикли та мікроцикли, що відповідають певним етапам формування компетентності. Мікроцикли включають логічно завершені групи вправ, спрямовані на автоматизацію базових мовних умінь, розвиток навичок підтримки діалогу та здатності до ініціативної комунікації. Інтерактивні технології (мультимедійні засоби, онлайн-платформи, рольові симуляції) використовуються як на етапах формування базових умінь, так і під час розвитку стратегічної та творчо-проблемної компетентності, забезпечуючи активну участь учнів у навчальному процесі, стимулюючи критичне мислення, самостійність та креативність у мовленнєвій діяльності.

Функціонування моделі у старшій школі відбувається в тісній взаємодії з навчальною програмою та предметними стандартами. Враховується семестрове та річне планування, оптимальна тривалість уроків, співвідношення аудиторної та позаурочної роботи, а також рівень підготовки учнів. Модель передбачає інтеграцію сучасних освітніх ресурсів та технологій, включно з цифровими платформами, інтерактивними дошками, відео- та аудіоматеріалами, що дозволяє реалізувати комплексну стратегію розвитку англомовної діалогічної компетентності старшокласників та підвищити ефективність навчального процесу [31, 38].

У цілому, розроблена модель є цілісною системою, де мотиваційні, розвивальні та контрольні компоненти взаємопов'язані, а застосування інтерактивних технологій забезпечує активну участь учнів у процесі навчання, сприяє розвитку самостійності, критичного мислення та здатності до ефективної міжкультурної комунікації. Таким чином, модель створює умови для системного формування англомовної діалогічної компетентності старшокласників та відповідає сучасним вимогам компетентнісного підходу в освіті.

Оцінювання здійснюється комплексно, на основі системного підходу до визначення рівня сформованості англомовної діалогічної компетентності учнів старшої школи. Воно передбачає врахування як кількісних, так і

якісних показників навчальних досягнень, що дозволяє всебічно оцінити рівень опанування діалогічних умінь та навичок. До кількісних показників належать оцінка правильності та повноти виконання завдань, швидкість і точність реагування на репліку співрозмовника, активність під час групової та парної роботи, а також участь у інтерактивних вправах і рольових іграх [38].

Якісні показники оцінювання включають рівень комунікативної компетентності, вміння застосовувати діалогічні єдності у різних функціональних ситуаціях, адекватність та природність мовлення, аргументацію власної думки, культурну та соціальну адекватність висловлювань, а також здатність до самостійної корекції та аналізу власної мовленнєвої діяльності [27].

Процес оцінювання здійснюється як під час класних занять, так і в позаурочній діяльності, із застосуванням рейтингової системи, яка дозволяє інтегрувати бали за різні види навчальної діяльності, зокрема за виконання індивідуальних, парних та групових завдань, участь у проєктах, дебатах, інтерактивних іграх та онлайн-активностях. Враховується також регулярність відвідування занять і виконання домашніх завдань.

Оцінювання носить динамічний характер, здійснюється поетапно на різних етапах формування компетентності: на мотиваційно-орієнтаційному етапі – для визначення вихідного рівня знань і умінь; на розвивально-операційному етапі – для контролю проміжних результатів і корекції навчального процесу; на контрольній-аналітичному етапі – для підсумкової оцінки рівня сформованості діалогічної компетентності.

Такий підхід створює умови для системного та прозорого оцінювання, яке відповідає сучасним стандартам освіти та принципам компетентнісного підходу.

Висновки до розділу 2

Запропонована методика формування англомовної компетентності у діалогічному мовленні ґрунтується на інтеграції інтерактивних технологій із традиційними підходами до навчання, що забезпечує цілісність і системність навчального процесу. Комплекс вправ, розроблений у межах цієї методики, передбачає поетапне та послідовне формування всіх видів мовленнєвої діяльності: аудіювання, говоріння, читання та письма. Такий підхід сприяє не лише засвоєнню лексико-граматичних структур, а й розвитку критичного мислення, комунікативних стратегій та здатності до самостійної мовленнєвої діяльності.

Модель організації навчального процесу, запропонована у рамках дослідження, дозволяє диференціювати навчальні завдання відповідно до індивідуальних особливостей учнів старшої школи та студентів мовних спеціальностей, забезпечуючи адаптивність і персоналізацію навчання. Використання інтерактивних технологій у поєднанні з традиційними методами сприяє підвищенню ефективності навчання, формуванню стійких навичок ведення діалогічного мовлення та активізації мовної практики в реалістичних комунікативних ситуаціях.

Таким чином, комплексна методика та розроблена модель організації навчального процесу створюють умови для системного розвитку англомовної діалогічної компетентності, забезпечують гармонійне поєднання теоретичних знань і практичних навичок, а також сприяють підвищенню мотивації учнів до активного використання англійської мови у різних соціокультурних контекстах.

РОЗДІЛ 3.

ПЕРЕВІРКА ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В ДІАЛОГІЧНОМУ МОВЛЕННІ ЗАСОБАМИ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

3.1. Організація та проведення пробного навчання

Метою пробного навчання було перевірити ефективність запропонованого комплексу вправ для формування англomовної компетентності у діалогічному мовленні учнів старшої школи. Експериментальна методика ґрунтувалася на поетапному розвитку вмінь діалогічного мовлення у процесі інтерактивної мовленнєвої діяльності.

З ціллю вивчення та засвоєння вмінь діалогічного мовлення та інтеграції інтерактивних технологій як ефективних засобів навчання було сформовано гіпотезу щодо використання інтерактивних технологій (рольові діалоги, інформаційні пазли, групова взаємодія, мовні тренажери) та підвищення рівня сформованості діалогічного мовлення учнів порівняно з традиційними методами навчання.

Для проведення пробного навчання були поставлені такі завдання:

1. Визначити вихідний рівень сформованості діалогічних умінь учнів.
2. Розробити й апробувати серію інтерактивних вправ (рольові ігри, парні діалоги, робота в малих групах).
3. Порівняти результати експериментальної груп.
4. Визначити динаміку змін та сформулювати висновки щодо ефективності запропонованої методики.

Пробне навчання проводилося у чотири фази: організація, реалізація, констатація та інтерпретація отриманих результатів.

Були підготовлені експериментальні матеріали (Додаток А, Б):

- ✓ комплекти тестів для передекспериментального та післяекспериментального зрізів;
- ✓ тематичні картки для рольових діалогів;
- ✓ відеофрагменти для слухання;
- ✓ інструкції до інтерактивних вправ;
- ✓ план-конспект занять.

У дослідженні взяли участь 10 здобувачів освіти старшої школи (10 клас) закладу загальної середньої освіти – Количівського ліцею. Особливістю шкільної мережі громади є те, що навчальні заклади функціонують із порівняно невеликою наповнюваністю класів, що зумовлено як демографічними чинниками, так і специфікою територіального розподілу населення. Крім того, у ліцеї відсутні паралельні класи однієї вікової групи, що є типовою характеристикою для значної частини навчальних закладів області.

З огляду на вищезазначені умови традиційні підходи до формування вибірки, які передбачають наявність двох або більше паралельних класів для створення контрольної та експериментальної груп, не могли бути застосовані у повному обсязі. Саме тому було обрано вертикальний тип пробного навчання, який науково обґрунтовано рекомендується для закладів з малою кількістю учнів. Він передбачає роботу з учасниками однієї вікової групи, де порівняння здійснюється не між паралельними класами, а в межах однієї навчальної спільноти, з акцентом на динаміку індивідуальних показників, зміну навчальних результатів і поведінкових характеристик упродовж певного періоду.

Попри невелику чисельність учасників, даний формат пробного навчання забезпечує достатній рівень надійності отриманих результатів. У

педагогічних дослідженнях вертикальні моделі вважаються повноцінними, оскільки дають змогу зафіксувати реальні зміни, що відбуваються під впливом дослідницького чинника, та дозволяють уникнути невідповідності даних, пов'язаного з різним рівнем підготовленості паралельних класів, що нерідко спостерігається у шкільній практиці.

Таким чином, вибір вертикальної моделі був методологічно вмотивованим і відповідав як структурним особливостям досліджуваного закладу освіти, так і вимогам до організації наукового педагогічного дослідження в умовах малої вибірки.

Для реалізації пробного навчання був проведений попередній (передекспериментальний) зріз за допомогою тестування щодо визначення рівня сформованості вмінь діалогічного мовлення, темпу мовлення, обсягу активного словникового запасу, граматичної коректності.

Були використані методи збору даних, а саме мовленнєві тести, аудіювання, усні рольові міні-діалоги, анкетування щодо ставлення до англійської мови. Отримані бали фіксували у відомостях.

Наступним етапом було проведення пробного навчання, тривалістю 4 тижні. Експериментальна група навчалася за інтерактивною моделлю (pair-work, role-play, "Find someone who...", проблемні ситуації). В кінці пробного навчання був проведений післяекспериментальний зріз – був використаний тест аналогічної структури, але складніший, для перевірки: ініціативності у діалозі, логічності висловлювання, використання мовленнєвих кліше, граматична коректність, мовленнєва автономність.

Після завершення формувального етапу пробного навчання було здійснено констатацію та подальшу інтерпретацію отриманих результатів, що передбачало системне порівняння даних передекспериментального та післяекспериментального зрізів. Такий підхід відповідає класичній логіці науково-педагогічного аналізу, у межах якого визначається не лише

поточний рівень сформованості певних умінь чи компетентностей, але й динаміка їх змін під впливом запроваджених педагогічних умов.

На діагностичних етапах було зібрано індивідуальні результати кожного учасника пробного навчання. Для забезпечення об'єктивності аналізу здійснювали кількісну обробку результатів, що включала декілька послідовних кроків. Передусім для кожного учня було обчислено середній бал, який отримувався шляхом узагальнення оцінок за окремими критеріями чи завданнями відповідних діагностичних методик. Цей індивідуальний середній показник дозволив уникнути впливу випадкових коливань або суб'єктивних чинників і забезпечував більш точне уявлення про рівень сформованості досліджуваної компетентності.

Після цього було здійснено зведення індивідуальних середніх балів до групових показників, що дало можливість визначити узагальнені тенденції для всієї вибірки. Групові середні значення передекспериментального та післяекспериментального зрізів стали базою для подальшого порівняння.

З метою визначення інтенсивності змін застосовувався коефіцієнт приросту, який є одним із поширених статистичних індикаторів ефективності педагогічного впливу. Коефіцієнт приросту обчислювався за формулою, що дозволяє визначити відносне збільшення (або зменшення) показників після експерименту порівняно з початковими даними. Його використання дає можливість не лише кількісно зафіксувати зміни, але й оцінити їхню динаміку, ступінь вираженості та педагогічну значущість.

Отримані результати було проаналізовано у двох площинах:

- ✓ внутрішньоіндивідуальній, тобто у розрізі змін кожного окремого учня;
- ✓ груповій, що дозволило виявити узагальнені тенденції розвитку досліджуваних якостей у вибірці в цілому.

Порівняння показників до та після пробного навчання дало можливість інтерпретувати ефективність застосованої педагогічної методики, визначити характер позитивних або нейтральних зрушень, а також встановити, наскільки отримані зміни є сталими, закономірними та методологічно обґрунтованими.

3.2. Констатація та аналіз пробного навчання

Констатувальний етап пробного навчання був спрямований на визначення вихідного рівня сформованості англомовної компетентності у діалогічному мовленні учнів експериментальної групи. Його проведення є методологічно необхідним, оскільки саме початкові показники виступають базою для подальшого порівняння з результатами формувального етапу та дозволяють об'єктивно оцінити ефективність застосованих педагогічних впливів.

Для здійснення констатації рівня володіння діалогічним мовленням було використано 12-бальну шкалу оцінювання, що відповідає державним критеріям оцінювання навчальних досягнень учнів закладів загальної середньої освіти. Така шкала є адекватною для визначення рівня сформованості іншомовної комунікативної компетентності, оскільки забезпечує диференційований, достатньо чутливий вимір та дозволяє фіксувати не лише загальний результат, а й якісні відмінності між учнями різного рівня мовної підготовки.

Оцінювання здійснювалося на основі виконання низки завдань, спрямованих на виявлення ключових показників діалогічного мовлення: аудіювання, побудова діалогу, темп/плавність, лексика, граматики.

1. Аудіювання (Listening Comprehension)

Оцінюється здатність учня сприймати, розуміти та інтерпретувати репліки співрозмовника.

Критерії:

- здатність розпізнавати основний зміст, комунікативну мету та емоційний тон висловлювань;
- розуміння ключової та деталізованої інформації в умовах швидкого діалогічного обміну;
- уміння вловлювати логічні зв'язки, підтекст, мовні маркери зміни теми чи позиції співрозмовника;
- адекватність реакції на репліки, що демонструє реальне розуміння змісту;
- здатність розпізнавати як стандартні, так і варіативні мовні моделі діалогу (еліipsis, скорочення, неформальні формули).

2. Побудова діалогу (Dialogue Construction)

Характеризує уміння організувати змістовну, логічно вибудовану взаємодію.

Критерії:

- ініціювання, підтримання та завершення діалогу відповідно до ситуації спілкування;
- логічна структурованість реплік, доречність аргументації, послідовність висловлювань;
- дотримання комунікативних стратегій: turn-taking, clarification, agreement/disagreement strategies, topic shift;
- здатність ставити релевантні запитання, уточнювати інформацію, коментувати та реагувати на думки співрозмовника;

- уміння адаптувати стиль спілкування до комунікативного контексту (формальний/неформальний).

3. Темп і плавність мовлення (Fluency and Pace)

Оцінюється природність мовленнєвого потоку та ритмічність діалогу.

Критерії:

- плавність мовлення без надмірних пауз, вагань, повторів;
- відповідність темпу рівню володіння мовою та нормам діалогічного спілкування;
- здатність підтримувати спонтанний обмін репліками у межах реального часу;
- мінімальна кількість комунікативних перешкод (нервові затримки, збої в темпі, надмірне самокоригування);
- цілісність інтонаційного оформлення, що сприяє зрозумілості висловлювань.

4. Лексична компетентність (Vocabulary Use)

Відображає багатство та точність використаної лексики.

Критерії:

- доречність добору лексичних одиниць відповідно до теми, стилю і ситуації;
- варіативність використання синонімів, сталих виразів, функціональних кліше;
- здатність застосовувати тематичну та академічну лексику;
- точність і адекватність слововживання, відсутність грубих лексичних помилок;

- уміння використовувати лексичні засоби для вираження емоцій, намірів, аргументації та згоди/незгоди.

5. Граматична правильність (Grammatical Accuracy)

Характеризує рівень володіння граматичними структурами в усному діалогічному мовленні.

Критерії:

- правильність уживання базових та розширених граматичних конструкцій (часові форми, умовні речення, модальні дієслова, непряма мова тощо);
- здатність автоматично застосовувати граматичні моделі без істотних помилок;
- логічність граматичного оформлення реплік відповідно до комунікативного наміру;
- точність синтаксичної побудови речень (простих і складних);
- відсутність граматичних помилок, що перешкоджають розумінню.

Для кожного учня було визначено індивідуальний результат, який відображав загальний рівень сформованості досліджуваної компетентності.

Усі отримані дані були систематизовані та подані у таблиці 3.1, де відображено кількісні показники кожного учасника дослідження. Для наочності аналізу підготовлено рисунок 3.1, який графічно репрезентує структуру рівневого розподілу результатів констатувального етапу. Візуалізація даних дозволила виокремити домінантні рівні, визначити наявні диспропорції та зробити первинні висновки щодо однорідності або неоднорідності групи за показниками англомовного діалогічного мовлення.

Проведений на констатувальному етапі аналіз дав змогу чітко окреслити вихідний стан сформованості досліджуваної компетентності, що

стало надійною основою для подальших етапів експериментальної роботи та забезпечило можливість об'єктивного порівняння результатів до та після впровадження педагогічного впливу. Використовувалися вищезазначені методи діагностики з деталізацією їх критеріїв.

Таблиця 3.1

Результати передекспериментального зрізу

№ учня п/п	Критерії					Середній бал	Рівень
	Аудіювання	Побудова діалогу	Темп/ плавність	Лексика	Граматика		
1	7	7	6	7	7	6,8	середній
2	8	6	7	7	6	6,8	середній
3	8	7	6	7	7	7	достатній
4	9	8	7	8	8	8	достатній
5	8	7	7	7	6	7	достатній
6	9	8	7	7	8	7,8	достатній
7	8	9	8	8	9	8,4	достатній
8	8	6	4	5	6	5,8	середній
9	9	8	8	9	8	8,4	достатній
10	7	6	6	7	6	6,4	середній

Результати даного етапу дали змогу визначити вихідний стан сформованості англomовної компетентності у діалогічному мовленні серед учнів експериментальної групи. Загальна картина продемонструвала, що переважна більшість учасників володіли діалогічними уміннями на достатньому рівні, що свідчить про наявність базових умов для подальшого формування та вдосконалення відповідних умінь.

Учні, які продемонстрували достатній рівень, характеризувалися відповідним словниковим запасом, умінням будувати змістовні репліки та реагувати відповідно до ситуації спілкування. Разом із тим було виявлено певні проблеми, що проявилися у несуттєвих труднощах підтримання діалогічної взаємодії, а також недостатній ініціативності під час спілкування. Це свідчить про те, що мовленнєві ресурси учнів є загалом сформованими,

проте потребують подальшого розвитку у напрямі більшої автономності, комунікативної активності та гнучкості.

Отримані дані передекспериментального зрізу дали змогу кількісно визначити рівневу структуру групи.

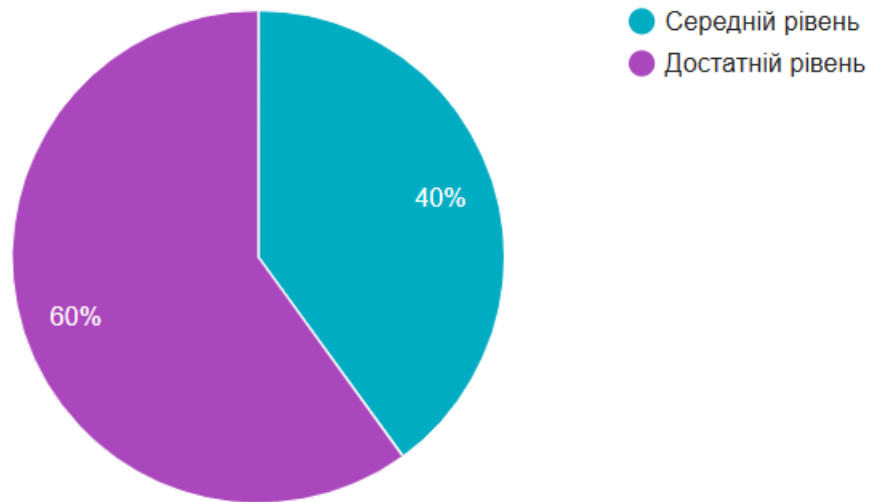

Рис.3.1. Узагальнені дані результатів передекспериментального зрізу

Згідно з результатами, 60% учасників продемонстрували сформованість діалогічних умінь на достатньому рівні, що є позитивним показником, оскільки дає змогу прогнозувати потенційно стабільну позитивну динаміку в подальшому навчальному процесі. Такий відсоток свідчить про відносну однорідність групи в напрямі середньо-високої підготовленості, що сприятиме більш ефективному застосуванню формувальних методик.

Водночас 40% учнів виявили середній рівень сформованості діалогічних умінь. Ця категорія учасників потребує підвищеної уваги з боку вчителя, врахування їхніх індивідуальних труднощів у процесі навчання та використання спеціально підібраних завдань, спрямованих на активізацію та розширення їхніх мовленнєвих можливостей. Саме ця частина вибірки є ключовою у процесі формування діалогічної компетентності, оскільки

демонструє потенціал до зростання, але потребує педагогічної підтримки та цілеспрямованого впливу.

Слід зазначити, що учні з низьким або високим рівнем сформованості діалогічних умінь у вибірці були відсутні, що дає підстави вважати групу відносно збалансованою за рівнем мовної підготовки. Відсутність учнів із крайніми показниками зменшує варіативність результатів, проте робить групу методологічно зручною для проведення формувального експерименту, оскільки дозволяє зосередитися на нарощуванні одного або двох суміжних рівнів сформованості компетентності без суттєвих відхилень у навчальних потребах учасників.

Отже, результати передекспериментального зрізу забезпечили чітке уявлення про початкові можливості учасників, визначили загальний рівень їхньої підготовки та окреслили напрями цілеспрямованого педагогічного впливу на наступних етапах дослідження.

Після чотирьохтижневого пробного навчання з використанням засобів інтерактивних технологій наступним етапом провели післяекспериментальний зріз (табл.3.2, рис.3.2).

Таблиця 3.2

Результати оцінювання післяекспериментального зрізу

№ учня п/п	Критерії					Середній бал	Рівень
	Аудіювання	Побудова діалогу	Темп/ плавність	Лексика	Граматика		
1	8	9	8	8	8	8,2	достатній
2	9	8	7	7	7	7,6	достатній
3	8	8	7	9	8	8	достатній
4	11	9	10	10	10	10	високий
5	9	7	9	7	8	8	достатній
6	10	8	9	8	9	8,8	достатній
7	9	11	10	9	10	9,8	високий
8	9	8	7	7	8	7,8	достатній
9	9	8	9	9	8	8,6	достатній

10	9	7	7	8	8	7,8	достатній
----	---	---	---	---	---	-----	-----------

Проведений аналіз результатів післяекспериментального зрізу засвідчив помітну позитивну динаміку у формуванні англомовної компетентності в діалогічному мовленні серед учнів експериментальної групи.

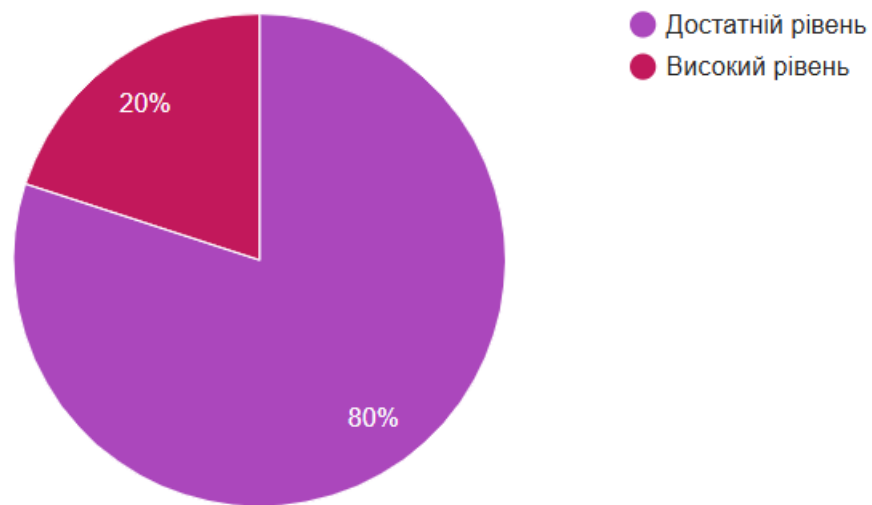

Рис.3.2 Узагальнені дані результатів оцінювання
післяекспериментального зрізу

Порівняння даних констатувального та підсумкового етапів експерименту дозволило виявити якісні зрушення у ключових компонентах діалогічної мовленнєвої діяльності.

Насамперед було зафіксовано підвищення мовної точності та грамотності усного мовлення. Учні демонстрували більш упорядковане використання лексичних і граматичних засобів, зменшену кількість мовних помилок, а також зростання здатності добирати мовленнєві структури відповідно до комунікативної ситуації. Це свідчить про збагачення їхнього активного словника, удосконалення граматичних навичок та усвідомленіше застосування мовних одиниць у реальному спілкуванні.

Також спостерігалось суттєве зростання комунікативної активності. Порівняно з даними передекспериментального етапу учні виявляли більшу готовність вступати в діалог, ініціювати обговорення, підтримувати взаємодію зі співрозмовником та демонстрували помітно підвищений рівень мовленнєвої ініціативності. Це є важливим показником формування діалогічної компетентності, оскільки активність є однією з базових характеристик успішної комунікації.

Позитивні зміни також охопили стратегічні діалогічні вміння, зокрема:

- ✓ уміння уточнювати інформацію, коли учень не повністю зрозумів репліку співрозмовника;
- ✓ здатність перефразовувати висловлювання, що свідчить про глибше володіння мовними засобами та гнучкість у побудові висловлювань;
- ✓ вміння логічно й послідовно відповідати у ситуаціях, що виходили за межі стандартних комунікативних шаблонів;
- ✓ здатність адаптувати мовлення до комунікативного завдання, що є ознакою формування функціональної мовленнєвої компетентності.

Особливо важливим результатом стало підвищення рівня лінгвосоціокультурної адекватності учнів, яка проявилася у здатності добирати доречні мовні та мовленнєві засоби відповідно до конкретного соціального контексту. Учні продемонстрували кращу орієнтацію в нормах комунікативної поведінки, уміння обирати відповідні форми ввічливості, реакції, інтонаційні моделі та мовленнєві структури, залежно від ситуації спілкування (формальної, неформальної, рольової тощо). Це свідчить про розширення їхнього лінгвосоціокультурного досвіду та підвищення чутливості до прагматичних аспектів іншомовного спілкування.

Загалом результати післяекспериментального зрізу засвідчують, що застосовані педагогічні методики сприяли комплексному розвитку діалогічної компетентності, охоплюючи як мовні, так і комунікативно-поведінкові аспекти мовлення. Зафіксовані зміни підтверджують ефективність експериментального впливу та демонструють цілісне дозрівання мовленнєвих умінь учнів у контексті реального іншомовного спілкування.

Для кількісного підтвердження ефективності пробного заняття використовували коефіцієнт приросту, розраховували за формулою рис.3.3, невідомі складові формули розраховували додатково [12, 27] – рис.3.4, рис.3.5.

$$K_{\Pi} = \frac{P_{\kappa} - P_{\Pi}}{P_{\Pi}} \quad (\text{рис.3.3})$$

Де:

- K_{Π} - коефіцієнт приросту
 P_{Π} - середній бал групи до формувального етапу
 P_{κ} - середній бал після формувального етапу

$$P_{\Pi} = \frac{\sum_{i=1}^n (N_i \cdot B_i)}{\sum_{i=1}^n N_i} \quad (\text{рис.3.4})$$

Де:

- P_{Π} - середній бал групи до формувального етапу
 N_i - кількість учнів які досягли певного рівня i

n - кількість рівнів

B_i - бал присвоєний певному рівню i

$\sum_{i=1}^n N_i$ - загальна кількість учнів у групі

$$P_K = \frac{\sum_{i=1}^n (N_{k,i} \cdot B_i)}{\sum_{i=1}^n N_{k,i}} \quad (\text{рис.3.5})$$

Де:

P_K - середній бал групи після формувального етапу

$N_{k,i}$ - кількість учнів які досягли певного рівня i після формувального етапу

n - кількість рівнів

B_i - бал присвоєний певному рівню i

$\sum_{i=1}^n N_{k,i}$ - загальна кількість учнів у групі

Попередні розрахунки:

$$P_{\Pi} = \frac{(6,8+6,8+7+8+7+7,8+8,4+5,8+8,4+6,4)}{10} = 7,24$$

$$P_K = \frac{(8,2+7,6+8+10+8+8,8+9,8+7,8+8,6+7,8)}{20} = 8,46$$

$$K_{\Pi} = \frac{8,46-7,24}{7,24} = 0,168 = 16,8\% \quad - \quad \text{коефіцієнт приросту досліджуваної групи}$$

Статистичний аналіз результатів післяекспериментального зрізу, проведений відповідно до 12-бальної шкали оцінювання навчальних досягнень, дозволив здійснити кількісну оцінку ефективності впровадженої методики, що ґрунтувалася на використанні інтерактивних технологій розвитку діалогічної компетентності. Нагадаємо, що оцінювання здійснювалося за такими рівневими інтервалами: високий рівень – 10-12 балів; достатній – 7-9 балів; середній – 4-6 балів; низький – 1-3 бали. Така градація є загальноприйнятою в українській системі освіти та дозволяє комплексно оцінити структуру і динаміку навчальних досягнень.

Порівняльний аналіз показників передекспериментального та післяекспериментального зрізів засвідчив суттєве зростання результативності експериментальної групи, що прямо вказує на ефективність розробленої нами методики. Найбільш показовими стали зміни у високому та достатньому рівнях сформованості діалогічних умінь.

Так, у результатах післяекспериментального зрізу зафіксовано збільшення частки учнів із високим рівнем володіння діалогічним мовленням на 20%. Це свідчить про те, що частина учнів не лише покращила свої показники, але й досягла рівня, який характеризується високим ступенем мовленнєвої автономії, гнучкістю використання мовних засобів та здатністю ефективно взаємодіяти в широкому спектрі комунікативних ситуацій.

Додатково було встановлено, що частка учнів із достатнім рівнем також зросла на 20%, що підтверджує позитивну тенденцію у загальному розвитку групи. Ця категорія демонструвала впевненість у діалогічному спілкуванні, вміння логічно будувати висловлювання, підтримувати та коректно завершувати діалог, що відбиває системне зростання комунікативної компетентності.

Особливо значущим результатом є той факт, що у післяекспериментальному зрізі відсутні учні зі середнім і низьким рівнем

володіння діалогічним мовленням. Це свідчить про повне нівелювання початкових мовленнєвих труднощів учнів, які на старті дослідження демонстрували недостатній рівень сформованості діалогічних навичок. Такий результат вказує на високу ефективність інтерактивних технологій як інструменту інтенсифікації мовленнєвої діяльності та підвищення мовної впевненості.

Для порівняння: результати передекспериментального зрізу свідчили про суттєво іншу структуру рівнів. На початковому етапі високий та низький рівні були відсутні, тоді як 60% учнів демонстрували достатній рівень, а 40% – середній. Це означає, що група була відносно однорідною, але мала значний потенціал до розвитку, зокрема в частині учнів із середнім рівнем, які потребували педагогічної підтримки.

Таким чином, отримані результати, відображені на рис. 3.6, переконливо свідчать, що впровадження інтерактивних технологій забезпечило виражений приріст показників сформованості англomовної діалогічної компетентності. Відбулося не лише загальне підвищення рівня підготовленості учнів, але й чітка перерозподіленість рівнів у бік більш високих показників, що підтверджує високу педагогічну продуктивність вик

ори
ста
них
мет
оди
чни
х
зас
обі
В.

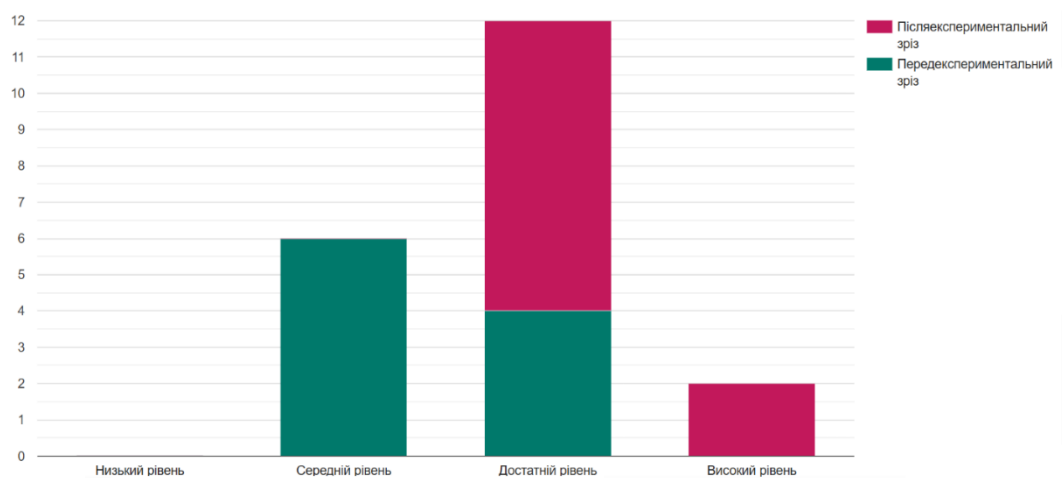

Рис. 3.6 Порівняльні дані рівнів успішності перед- та післяекспериментального зрізу з застосуванням інтерактивних технологій в старшій школі

Аналіз показників загальної успішності, отриманих у ході двох етапів діагностування, дає можливість зробити обґрунтовані висновки щодо результативності традиційного підходу до формування діалогічних умінь порівняно з методиками, що передбачають активне застосування інтерактивних технологій. Дані, узагальнені на рис. 3.7, демонструють, що за відсутності інтерактивних методів навчання ефективність формування діалогічної компетентності виявляється суттєво нижчою, що підтверджується кількісним аналізом відсоткових показників.

Зокрема, результати двох експериментальних зрізів показали, що загальна успішність за традиційного підходу становить лише 60,3%, тоді як у групі, де систематично застосовували інтерактивні технології (рольові ігри, моделювання ситуацій спілкування, інтерактивні вправи з партнерською взаємодією), цей показник зріс до 70,5%. Таким чином, виявлена різниця у 10,2% свідчить про виразну перевагу інноваційного підходу.

Цей розрив у значеннях не є статистично випадковим, а віддзеркалює якісну різницю у навчальній динаміці досліджуваних вибірок. Традиційний підхід, який акцентує увагу на репродуктивному відтворенні мовного матеріалу, фронтальній формі роботи й обмеженому характері мовленнєвої активності учнів, демонструє обмежену здатність забезпечити достатній рівень розвитку діалогічних умінь. Відсутність умов для ситуативності, спонтанності та гнучкого використання мовних засобів зумовлює нижчу результативність.

Навпаки, інтерактивні технології, спрямовані на моделювання реальних комунікативних ситуацій і стимулювання суб'єктної активності учнів, сприяють поглибленому засвоєнню мовленнєвих моделей та розвитку автономності мовця. Підвищення успішності на 10,2% свідчить не лише про кількісні зміни, а й про якісне зростання рівня комунікативної компетентності, оскільки інтерактивні підходи актуалізують когнітивні, емоційні та соціальні ресурси учнів.

Узагальнюючи, можна зазначити, що результати аналізу підтверджують: традиційний підхід до формування діалогічних умінь без інтерактивних технологій має обмежену ефективність, що потребує модернізації навчального процесу та впровадження методик, які забезпечують підвищення мовленнєвої активності та якості комунікації в навчальному середовищі.

Рис. 3.7. Порівняння даних загальної успішності у відсотковому вираженні двох зрізів

На підставі здійсненого статистичного та порівняльного аналізу можна стверджувати, що застосування інтерактивних технологій у процесі формування англомовної діалогічної компетентності старшокласників має виразну педагогічну ефективність та забезпечує істотне підвищення результативності навчання. Отримані дані продемонстрували не лише кількісне зростання успішності, але й якісне перетворення структури рівнів сформованості діалогічних умінь, що свідчить про глибину та стійкість позитивних змін.

Результати післяекспериментального етапу засвідчили суттєве збільшення частки учнів, які досягли високого та достатнього рівнів володіння діалогічним мовленням, а також повне усунення випадків середнього і низького рівнів. Це свідчить про те, що запропонована методика сприяє подоланню початкових труднощів, формуванню впевненості у мовленні й розвитку мовленнєвої автономії. Позитивний розподіл рівнів свідчить про оптимізацію навчальної динаміки та ефективність педагогічного впливу.

Порівняння отриманих результатів із показниками традиційного підходу переконливо доводить переваги інтерактивних методів. Загальний показник успішності, що становив 70,5% у групі, де застосовувалися інтерактивні технології, перевищує аналогічний результат традиційної методики на 10,2%. Така різниця не має випадкового характеру та свідчить про суттєві відмінності у характері навчальної діяльності: інтерактивні методи активізують суб'єктну позицію учня, стимулюють спонтанність, ситуативну реакцію, партнерську взаємодію та рефлексивне осмислення власного мовлення.

Встановлено, що традиційні підходи, засновані переважно на репродуктивному виконанні завдань та фронтальному режимі роботи, не забезпечують необхідного рівня розвитку діалогічних умінь старшокласників. Натомість інтерактивні технології (рольові ігри, симуляції комунікативних ситуацій, цифрові інструменти для партнерського мовлення) позитивно впливають на формування ключових складових діалогічної компетентності – мовленнєвої гнучкості, спонтанності, логічності висловлювань, здатності до ініціювання та підтримання діалогу.

Отже, результати дослідження підтверджують, що інтерактивні технології є дієвим інструментом модернізації навчального процесу в старшій школі. Вони забезпечують підвищення мовленнєвої активності, формують уміння спілкуватися в реальних ситуаціях, сприяють зростанню рівня комунікативної автономності та загальному підвищенню якості іншомовної освіти. Таким чином, упровадження інтерактивних методик у навчання англійської мови повинно розглядатися як необхідний і перспективний напрям удосконалення сучасної педагогічної практики.

3.3. Методичні рекомендації щодо формування англомовної компетентності в діалогічному мовленні засобами інтерактивних технологій

На основі проведеного пробного навчання постає об'єктивна потреба у формуванні системи методичних рекомендацій для вчителів, спрямованих на оптимізацію процесу формування англомовної компетентності у діалогічному мовленні старшокласників. Результати попереднього педагогічного дослідження засвідчили, що ефективність оволодіння діалогічними вміннями значною мірою залежить від чіткої структурованості навчального процесу, науково обґрунтованої послідовності етапів, відповідності змісту навчання комунікативним потребам учнів, а також від методичної узгодженості між техніками, засобами і формами роботи.

Передусім навчальний процес має бути організований системно та логічно послідовно, що передбачає поетапне впровадження комплексу вправ, орієнтованих на поступове ускладнення комунікативних дій. Підготовчий етап становить фундаментальну складову процесу формування англомовної діалогічної компетентності та виконує ключову функцію зі створення міцної мовленнєвої основи для подальшого розвитку комунікативних умінь. На цьому етапі відбувається цілеспрямоване і систематичне ознайомлення учнів із базовими мовними та функціональними компонентами, що становлять основу ефективної діалогічної взаємодії в англійській мові.

Увага зосереджується на опануванні типології діалогічних єдностей, які включають репліки-стимули, репліки-реакції, уточнювальні запитання, реакції-відповіді, коментарі та фрази підтримки. Учні знайомляться з особливостями структурування діалогу, логікою його розгортання, правилами побудови комунікативного обміну, що дозволяє сформувати первинне уявлення про функціонування діалогу як динамічної системи взаємодії двох або більше комунікантів.

Важливим компонентом підготовчого етапу є цілеспрямоване опрацювання мовних моделей та функціональних мовленнєвих структур, які охоплюють типові формули початку й завершення діалогу, вирази привітання й прощання, фрази для встановлення й підтримання контакту, моделі ввічливого запиту, погодження або відмови, емоційного реагування, висловлення думки, уточнення інформації тощо. Такі моделі забезпечують учням доступ до готових шаблонів комунікативної поведінки, які на наступних етапах можуть бути трансформовані й адаптовані до різноманітних ситуацій спілкування.

Окремої уваги потребує лексико-граматична підтримка, яка на цьому етапі має компенсаторний та формувальний характер. Учні опановують ключові лексичні одиниці, пов'язані з темою діалогів, функціональні граматичні структури (наприклад, засоби вираження прохання, пропозиції, згоди, сумніву), а також інтонаційні моделі, що забезпечують природність і комунікативну виразність мовлення. Акцент робиться не лише на засвоєнні окремих одиниць, а на формуванні здатності вільно оперувати ними в реалістичних мовленнєвих контекстах.

Підготовчий етап також виконує організаційно-психологічну функцію: він налаштовує учнів на активну комунікативну діяльність, знижує мовленнєву тривожність, формує почуття впевненості у власних силах та забезпечує поступовий перехід від рецептивних видів діяльності (аудіювання, читання моделей) до продуктивних (створення власних діалогічних реплік). У ході виконання підготовчих вправ сприяє формуванню автоматизованих мовленнєвих дій, що створює оптимальні умови для подальшого ускладнення комунікативних завдань на наступних етапах.

Таким чином, підготовчий етап є не лише початковою фазою навчального процесу, а й стратегічною основою для формування стійких діалогічних умінь. Він забезпечує необхідну мовну, структурну та психологічну готовність учнів до активної участі в реальних комунікативних

ситуаціях, що робить його невід'ємною умовою успішної організації подальшого тренувального та творчо-комунікативного етапів.

Тренувальний етап відіграє ключову роль у переході від первинного засвоєння мовленнєвих зразків до їх активного та свідомого використання в різних форматах діалогічної взаємодії. Саме на цьому етапі забезпечується інтенсивне й системне відпрацювання сформованих комунікативних моделей у контрольованих та напівконтрольованих умовах, що створює оптимальні передумови для поетапного нарощування складності мовленнєвих завдань.

Провідною особливістю цього етапу є спрямованість на формування автоматизованості мовленнєвих дій, яка досягається завдяки виконанню тренувальних вправ, орієнтованих на багаторазове й варіативне використання мовних структур. Повторюваність і різноманітність комунікативних ситуативних моделей сприяють переходу лексико-граматичних засобів із рівня свідомого контролю до рівня частково автоматизованої реплікації, що є необхідною умовою для ефективного усного спілкування.

Важливим завданням тренувального етапу є формування стійких навичок сприйняття та усного відтворення мовлення, що вимагає інтегрованого використання рецептивних і продуктивних мовленнєвих дій. Учні виконують вправи на аудіювання з подальшим оперативним реагуванням, інтонаційне відтворення реплік, комбінування мовних одиниць відповідно до комунікативної ситуації, що сприяє зміцненню мовленнєвої пам'яті, підвищенню швидкості реакції та розвитку мовної інтуїції.

Особливе місце на етапі тренування посідає опанування стратегій підтримки та ініціювання діалогу. Учні вчаться адекватно реагувати на висловлювання співрозмовника, використовувати засоби логічного переходу, уточнення, перефразування, а також демонструвати ініціативу в побудові діалогу шляхом постановки відкритих запитань, аргументації власної думки чи пропонування альтернатив. Такий підхід формує комунікативну гнучкість, що є необхідною для реалістичного спілкування.

Не менш важливими є напівконтрольовані форми роботи, які поступово знижують рівень жорсткого педагогічного регулювання. Серед них діалоги за опорами, ситуативні завдання з вибором версій відповіді, тренувальні мікродіалоги з варіюванням ролей, а також вправи з елементами імпровізації. Вони розвивають здатність учнів адаптувати мовні засоби до змінних умов і моделювати власні репліки відповідно до контексту.

Тренувальний етап також виконує функцію підготовки до творчо-комунікативного етапу, оскільки поступове підвищення рівня самостійності учнів у використанні діалогічних моделей забезпечує їхню готовність до оперування мовним матеріалом у більш відкритих, непередбачуваних та наближених до реального життя умовах.

У підсумку, тренувальний етап є критично важливою фазою формування діалогічної компетентності, адже саме в його межах відбувається перехід від відтворення до варіативного застосування мовленнєвих структур, розвиток стабільності мовленнєвих навичок, а також становлення стратегічних умінь – передумов успішної комунікативної взаємодії в англійській мові.

Завершальний творчо-комунікативний етап є кульмінаційною фазою формування англомовної діалогічної компетентності старшокласників, оскільки саме в його межах відбувається цілеспрямоване перенесення раніше сформованих умінь і навичок у комунікативні ситуації, максимально наближені до автентичних умов реального спілкування. Його основне призначення полягає у створенні навчального середовища, що стимулює самостійне, варіативне та творчо мотивоване використання мовних ресурсів.

На цьому етапі учні виконують відкриті комунікативні завдання, які не мають наперед визначеного алгоритму виконання та потребують від них мовленнєвої ініціативи, ситуативної адаптації та гнучкого добору мовних засобів. Такі завдання моделюють природну комунікацію, де учень повинен не лише продукувати репліки, а й ефективно співпрацювати зі

співрозмовником, підтримувати діалог, прогнозувати його розвиток і аргументовано представляти власні позиції.

Важливим компонентом цього етапу є рольові ігри, які дозволяють відтворити широкий спектр соціально побутових, академічних і професійно орієнтованих ситуацій спілкування. Участь у рольових взаємодіях формує вміння змінювати стилі та реєстри мовлення, дотримуватися комунікативних норм, застосовувати мовленнєві стратегії переконання, узгодження, компромісу чи заперечення. Саме рольові сценарії надають учням можливість випробувати різні моделі поведінки й розширюють їхній досвід соціальної взаємодії англійською мовою.

Особливої педагогічної цінності набувають мініпроекти, у межах яких учні працюють над створенням продукту – презентації, обговорення кейсу, аналітичного мінідослідження чи колективного рішення певної проблеми. Проектна діяльність сприяє інтеграції мовленнєвих, інтелектуальних та соціальних умінь, забезпечує формування навичок колаборації, критичного мислення, аргументації та публічної взаємодії. Водночас проекти сприяють розвитку довготривалої мовленнєвої пам'яті та здатності вибудовувати комунікацію у складніших, багаторівневих форматах.

Не менш значущим є використання інтерактивних обговорень, що передбачають різні форми участі: дебати, дискусійні клуби, рефлексивні колективні бесіди, роботу в малих групах над проблемними ситуаціями. Ці формати забезпечують участь кожного учня у спільному мовленнєвому просторі та створюють можливості для продукування спонтанних висловлювань, критичного аналізу партнерських реплік, застосування комунікативних стратегій підтримки, уточнення, узгодження чи аргументаційного впливу.

У процесі виконання творчо-комунікативних завдань формується мовна автономія, тобто здатність учнів самотійно керувати власною мовленнєвою діяльністю, обирати оптимальні комунікативні засоби та адаптувати висловлювання до змінних умов. Одночасно зростає

комунікативна гнучкість, що проявляється у вмінні не лише відтворювати, а й творчо трансформувати мовленнєві структури, вибудовувати діалог, реагувати на непередбачувані ситуації, підтримувати логічну й емоційну цілісність взаємодії.

Таким чином, завершальний творчо-комунікативний етап забезпечує максимальне наближення навчальної діяльності до реального іншомовного спілкування, сприяє комплексному розвитку діалогічної компетентності, формує навички ефективної інтеракції в сучасних соціокультурних контекстах та підготовлює старшокласників до автономного використання англійської мови у практичних комунікативних ситуаціях як у межах освітнього середовища, так і поза ним.

Важливим чинником підвищення ефективності навчання є інтерактивна організація роботи, у межах якої провідне місце займають парні та групові форми взаємодії, рольові моделювання, дискусійні формати й проєктні завдання. Такі форми діяльності забезпечують рівномірний розподіл мовленнєвої активності між учнями, формують у них навички міжособистісної комунікації, підвищують упевненість у використанні іноземної мови та створюють ситуації реального усного обміну інформацією. Використання автентичних ресурсів – аудіо- та відеофрагментів, записів реальних діалогів, інтерактивних цифрових платформ – сприяє формуванню сприйняття природного мовлення та забезпечує відповідність навчального матеріалу сучасним мовленнєвим практикам англомовного середовища.

Для розвитку стратегічних умінь, які становлять основу продуктивної діалогічної взаємодії, доцільно застосовувати вправи на уточнення інформації, перефразування, логічне обґрунтування власної позиції, реагування на комунікативні невизначеності, а також на підтримання й продовження бесіди в різних ситуаційних контекстах. Особливу методичну значущість мають соціокультурні компоненти навчання, адже оволодіння діалогічним мовленням передбачає не лише володіння мовними засобами, але й розуміння норм етикету, культурних сценаріїв спілкування,

невербальних особливостей англомовної комунікації. Інтеграція таких елементів формує міжкультурну компетентність учнів і сприяє їх здатності адекватно орієнтуватися в різних соціально-комунікативних умовах.

Неодмінним структурним компонентом навчального процесу є систематична рефлексія та самооцінка, які забезпечують усвідомлення учнями власних досягнень і труднощів, сприяють формуванню індивідуальних стратегій мовленнєвого розвитку та підвищують внутрішню мотивацію. Після завершення кожного заняття доцільно проводити короткі рефлексивні обговорення, аналіз ефективності застосованих комунікативних прийомів і коригування мовленнєвих моделей з метою удосконалення їх функціональної точності. Оцінювання формування діалогічної компетентності має бути комплексним і регулярним, включаючи такі критерії, як рівень аудіювання, здатність до логічної побудови діалогу, темп і плавність мовлення, лексична насиченість та граматична правильність.

Реалізація окреслених методичних рекомендацій створює цілісну систему формування англомовної компетентності у діалогічному мовленні старшокласників. Вона забезпечує не лише зростання рівня мовленнєвої підготовки, але й підвищення внутрішньої навчальної мотивації, розвиток умінь саморегуляції, формування готовності до реального міжкультурного спілкування та успішної комунікації у широкому спектрі життєвих і професійних ситуацій.

Висновки до розділу 3

Висновки до розділу 3 свідчать про практичну ефективність запропонованої методики формування англомовної компетентності у діалогічному мовленні старшокласників. Проведене пробне навчання показало, що інтеграція інтерактивних технологій у процес навчання значно підвищує результативність оволодіння діалогічними навичками та вміннями. Експериментальна робота засвідчила, що системне використання інтерактивних вправ стимулює мовну активність учнів, сприяє точності та грамотності їх висловлювань, а також забезпечує послідовний розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності, включаючи аудіювання, говоріння, читання та письмо.

Дослідження підтвердило, що інтерактивні методи навчання, такі як рольові ігри, парні та групові завдання, інформаційні пазли, проєктна діяльність і мовні тренажери, створюють умови для активного залучення учнів до комунікації, стимулюють самостійне мислення та розвиток стратегічних умінь, таких як уточнення, перефразування, логічне обґрунтування відповідей та підтримка діалогу.

Методичні рекомендації, розроблені на основі результатів пробного навчання, забезпечують системне впровадження інтерактивних технологій у навчальний процес, дозволяють диференціювати завдання відповідно до рівня підготовки учнів і стимулюють комплексний розвиток їх комунікативних умінь. Використання цих рекомендацій сприяє підвищенню мотивації до вивчення англійської мови, розвитку мовної автономності та готовності учнів до реалістичних комунікативних ситуацій у міжкультурному середовищі.

Таким чином, результати проведеного пробного навчання підтверджують доцільність інтеграції інтерактивних технологій у формування англомовної компетентності у діалогічному мовленні старшокласників та надають науково-методичну базу для подальшого

використання запропонованої моделі у практиці викладання англійської мови.

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи результати проведеного дослідження, слід відзначити, що формування компетентності у діалогічному мовленні на уроках англійської мови у старшій школі є однією з актуальних проблем сучасної освіти. З огляду на глобалізаційні процеси та збільшення потреби у міжкультурній комунікації, здатність учнів ефективно взаємодіяти англійською мовою у різних соціокультурних контекстах набуває особливого значення. Саме тому пошук методів і технологій, що сприяють формуванню діалогічної компетентності, є надзвичайно важливим для сучасного освітнього процесу.

Інтерактивні технології виступають потужним засобом забезпечення комплексного розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності, включаючи аудіювання, говоріння, читання та письмо. Вони створюють умови для активізації комунікативної діяльності старшокласників, стимулюють їх до самостійної мовленнєвої продукції, розвитку стратегічних умінь, таких як уточнення, перефразування та підтримка бесіди, а також дозволяють моделювати реалістичні комунікативні ситуації у безпечному навчальному середовищі. Завдяки інтерактивним вправам учні отримують можливість відпрацьовувати діалогічні вміння у парній та груповій роботі, брати участь у рольових іграх, дискусіях та проєктній діяльності, що сприяє розвитку їхньої мовної автономності та впевненості у спілкуванні.

Розроблений комплекс вправ та запропонована модель організації навчального процесу дозволяють ефективно інтегрувати інтерактивні технології у навчальний процес. Комплекс вправ передбачає послідовне формування мовленнєвих умінь, від базових діалогічних умінь до творчо-комунікативного застосування мови у реальних або змодельованих ситуаціях. Модель організації процесу навчання структурована за етапами,

що забезпечують системність, логічність і поетапне нарощування складності завдань, а також можливість диференціації відповідно до рівня підготовки учнів.

Проведене пробне навчання підтвердило ефективність запропонованої методики. Результати експерименту свідчать про підвищення мовленнєвої активності старшокласників, збільшення точності мовлення, покращення володіння мовленнєвими кліше та граматичними структурами, а також підвищення мотивації до вивчення англійської мови. Застосування інтерактивних технологій дозволило не лише активізувати навчальний процес, а й забезпечити формування стратегічних і лінгвосоціокультурних умінь, необхідних для ефективної комунікації у діалогічних ситуаціях.

Запропоновані методичні рекомендації мають практичне значення та можуть бути використані вчителями англійської мови для планування інтерактивних занять, підвищення ефективності навчання та розвитку англомовної компетентності у діалогічному мовленні. Вони спрямовані на системне поєднання традиційних та інноваційних методів, врахування індивідуальних особливостей учнів, а також забезпечення комплексного розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності, що є ключовим фактором успішного формування іншомовної комунікативної компетентності у сучасній освітній практиці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Байдак Л. І. Інтерактивні технології у викладанні англійської мови студентам нелінгвістичних спеціальностей // Актуальні питання гуманітарних наук. 2020. Вип. 28, Ч. 1. С. 117–123.
URL: https://www.aphn-journal.in.ua/archive/28_2020/part_1/21.pdf
2. Бех П. О., Биркун Л. В. Концепція викладання іноземних мов в Україні // Іноземні мови. Київ, 2016. № 2. С. 3-8.
3. Бібік Н. М. Я у світі. 4 клас: підручник для загальноосвітніх навчальних закладів. Харків: Основа, 2015. 160 с.
4. Галацин К. Використання мультимедійних та інтерактивних технологій на уроках англійської мови // ELearning Journal. 2020. Т. 12. С. 101-110.
5. Гаранда А. В. Сучасні вимоги щодо формування комунікативної компетентності старшокласників // Semper tiro. Житомир, 2021. № 10. С. 9-19.
6. Елагіна Н. І. Ефективність інтерактивних стратегій вивчення англійської медичної термінології студентами медиками в умовах дистанційного навчання // Медична освіта. 2024. № 1. DOI: 10.11603/m.2414-5998.2024.1.14587.
7. Інноваційні технології та діяльнісний підхід у викладанні англійської мови: сучасні методики для підвищення ефективності мовної освіти // Наукова робота. Англійська мова. 2025.
8. Мартинюк О. Інтерактивні дошки та їх використання в сучасному уроці англійської мови // Шкільний педагог. 2024.
9. Ісько Я. О. Використання сучасних інтерактивних методів на уроках англійської мови // Ліга: науковий журнал. 2020.
URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/liga/article/download/6246/6201>
10. Козубенко І. Педагогічні методи інтерактивного навчання на уроках англійської мови // Молодий вчений. 2022. № 7. С. 45-52.

11. Копилов І. Мобільні додатки як інструмент формування комунікативної компетентності // Педагогічна наука і практика. 2023.
12. Кузів М. З., Юрчишин Т. В., Полигач І. О. Використання інтерактивних технологій на занятті з іноземної мови // Педагогічний часопис Волині. 2021. URL: <https://ped-ejournal.cdu.edu.ua/article/view/4263>
13. Ларіна Т. О. Використання інтерактивних технологій у навчанні іноземних мов. З досвіду роботи вчителя англійської мови // На урок. URL: <https://naurok.com.ua/vikoristannya-interaktivnih-tehnologiy-u-navchanni-inozemnih-mov-z-dosvidu-roboti-vchitelya-angl-movi-larino-t-o-3088.html>
14. Левашова Т. Гейміфікація в навчанні іноземних мов: інтерактивні ігри на уроках англійської // Освітній простір. 2022.
15. Мазаракі А. А. Сучасні освітні технології у вищій школі // Матеріали міжнар. наук.-метод. конф. Ч. 2. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2017. 259 с.
16. Методичні прийоми навчання учнів основам штучного інтелекту та машинного навчання // Інформаційні технології і засоби навчання. 2022/2023.
17. Соколова І., Іваненко В. Онлайнові симуляції як засіб розвитку діалогічної компетентності у старшокласників // Журнал педагогічних інновацій. 2023.
18. Остапчук О. Від оптимізації до інноваційного розвитку: реформуємо методсистему // Директор школи. Київ, 2018. № 6. С. 35-40.
19. Остапчук О. Шляхи підвищення інноваційного потенціалу методичної роботи // Шлях освіти. Київ, 2018. № 2. С. 9-15.
20. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. Київ, 2012. 135 с.
21. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання. Київ: А.С.К., 2015. 192 с.

22. Попель О. В. Роль інтерактивних технологій у викладанні іноземної мови у немовних вишах // Науковий вісник Південноукраїнського нац. пед. ун-ту ім. К. Д. Ушинського. 2016. № 2. С. 60-65.
URL: <https://pedpsy.duan.edu.ua/images/PDF/2016/2/60.pdf>
23. Проєкологічні методи для створення штучного середовища на заняттях: англійська мова // Методичні документи. 2023.
24. Нечипоренко Ю. Проєктна діяльність та рольові ігри в навчанні англійської мови // Методика викладання іноземних мов. 2022.
25. Результати всеукраїнського дослідження про перспективи ІІІ в загальній середній освіті // Інформаційні технології і засоби навчання. 2024. Т. 101, № 3.
26. Семенюк А., Даценко В. Використання ІТ технологій у навчанні англійської мови в середній школі // Journal of Cross Cultural Education. 2024. № 4. С. 7–14. DOI: 10.31652/2786-9083-2024-4-7-14.
27. Сердюченко Ю. О. Інтерактивні технології у розвитку іншомовного діалогічного мовлення старшокласників // Педагогічний часопис. 2021. № 2. С. 45–52.
28. Терещенко А. Сприйняття учнями інтерактивного навчального середовища на уроках іноземної мови // Педагогічні дослідження. 2024.
29. Технології використання ділових ігор для навчання дискусійних умінь англійською мовою // Journal of Cross Cultural Education. 2025. № 5. С. 24-38. DOI: 10.31652/2786-9083-2025-5-24-38.
30. Туріцина О. М. Тренінгові технології у формуванні крос-культурної компетентності студентів // Матеріали Міжнародної наукової конференції. 2024.
31. Туріцина О. М., Ліулко М. Інноваційні інтерактивні технології: вплив на мотивацію та мовленнєві компетенції // International Science Journal of Education & Linguistics. 2024.

32. Хоменко Л. Ефективність digital storytelling у формуванні мовленнєвих навичок // Міжнародний журнал інноваційних педагогічних технологій. 2023.
33. Шевченко Є. Використання інтерактивних технологій для розвитку пізнавального інтересу на уроках англійської мови // Англійська мова та література. Харків, 2015. № 24. С. 4-6.
34. Edmett A., Ichaporia N., Crompton H., Crichton R. AI and English Language Teaching: Preparing for the Future. British Council, 2024.
35. Alam M. S., Lamberton J., Wang J. та ін. ASL Champ!: A Virtual Reality Game with Deep Learning Driven Sign Recognition // arXiv. 2023.
36. Ari G. Speech training // Durmus M., Okur A. (eds.). Handbook of Teaching Turkish as a Foreign Language. Ankara: Grafiker Publishing, 2018. P. 277-293.
37. Cerezo R., Calderon V., Romero C. A Holographic Mobile-Based Application for Practicing Pronunciation of Basic English Vocabulary // arXiv. 2024.
38. Chaika O. Technology of dialogic interaction as a means of fostering polyculturalism in future foreign language teachers // Human Studies. 2022. URL: <https://humstudios.com.ua/web/uploads/pdf/16719-151959-1-PB.pdf>
39. Chen S. A dialogic approach to language teacher psychology // Frontiers in Psychology. 2022. URL: <https://philpapers.org/rec/CHEASI-3>
40. Dağ F., Şumuer E., Durdu L. Pre-Service Teachers' Perceptions and Experiences: Courses Based on the Active Learning Model and Environment // Journal of Learning Spaces. 2019. Vol. 8, No 2. P. 41-56.
41. Gocer. Turkish Special Teaching Methods. Ankara: Pegem Academy Publishing, 2017.
42. Goodwyn A. English in the Digital Age. Information and Communication Technology (ICT) and the Teaching of English. London; New York: Cassell, 2020. 156 с.

43. Liulko M. Інноваційні інтерактивні технології в процесі вивчення іноземних мов // International Science Journal of Education & Linguistics. 2024. Т. 3, № 6. С. 42–51. URL: <https://isg-journal.com/isjel/article/download/891/496>
44. Maksimova A. A Systematic Review of Research on the Use and Impact of Technology for Learning Chinese // arXiv. 2022.
45. Morales Torres C., Campos Soberanis M., Campos Sobrino D. A Prototype of a Robotic System to Assist the Learning Process of English with Text Generation via DNN // arXiv. 2023.
46. Practicing a Second Language Without Fear: Mixed Reality Agents for Interactive Group Conversation // arXiv. 2025.
47. Second and Foreign Language Vocabulary Learning through Digital Reading: A Meta-Analysis // Education and Information Technologies. 2023. DOI: 10.1007/s10639-023-11969-1.
48. Shim J. Y. Implementing dialogic interactions in a second language writing classroom: Online vs face-to-face // Advances in Social Science, Education and Humanities Research. 2023.
URL: <https://www.atlantis-press.com/article/125994483.pdf>
49. Susanti A., Tengku Intan Suzila T. S., Masardo A. Dialogic feedback in English Language Teaching (ELT): Modalities, outcomes, and trends // English Language Teaching Educational Journal. 2025. Т. 8, № 1.
URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1483229.pdf>
50. Swartwelder K., Murphy J., Murphy G. The Impact of Text-Based and Video Discussions on Student Engagement and Interactivity in an Online Course // Journal of Educators Online. 2019. Vol. 6, No 1. P. 1-7.
51. The Use of Immersive Technologies in Education: Analysis of Scientific Studies in the SCOPUS Bibliographic Database for the Period 2015–2023 // Імідж сучасного педагога. 2024. DOI: 10.33272/2522-9729-2024-5(218)-20-29.

ДОДАТКИ

Додаток А

Зразок структури передекспериментального тесту

I. Lexical and Grammar Section (10 points)

Task 1. Choose the correct answer (2 points for each item)

1. I _ to the shop yesterday.

- a) go
- b) went
- c) going

2. How _ is the ticket?

- a) many
- b) much
- c) cost

3. She _ play the guitar well.

- a) can
- b) cans
- c) can to

4. Choose the correct phrase to make a request:

- a) "Do you like cats?"
- b) "Could you help me, please?"
- c) "I am going home."

5. “What is your name?” – This is a question for:

- a) greeting
- b) personal information
- c) apology

II. Listening Comprehension (10 points)

Students listen to the following dialogue:

- Hi! Could you help me find the science center?
- Of course! Go straight along Maple Avenue, then turn left at the traffic lights near the bookshop. The science center is across from the city park.
- Thanks! Also, is there a place where I can have a quick snack nearby?
- Yes, there’s a small café next to the park entrance.
- That’s great! I really appreciate your guidance.
- You’re welcome! Enjoy your visit.

Comprehension Questions:

Where does the speaker want to go?

Which street should they start walking along?

What landmark tells them when to turn?

Where is the science center located relative to the park?

What additional information does the speaker ask for?

How does the speaker express gratitude?

III. Oral Dialogue (10 points)

Task: Compose a dialogue of 8–10 exchanges on the topic:

“Making plans for a school project with a classmate.”

Suggested structure:

- ✓ Greeting and asking about each other's day
- ✓ Discussing ideas for the project
- ✓ Agreeing on roles and responsibilities
- ✓ Talking about deadlines
- ✓ Suggesting solutions for possible problems
- ✓ Ending politely

Критерії оцінювання передекспериментального зрізу

- ✓ Лексико-граматика 10 точність, базові структури
- ✓ Аудіювання 10 правильність відповідей
- ✓ Усний діалог 10 простота, логічність, мінімальний словниковий запас

Додаток В

Зразок структури післяекспериментального тесту

I. Interactive Situational Task “Role-play” (10 points)

Situation: “At the Travel Agency”

Students are given role cards:

Student A – Client

You want to go to London.

Find out about:

- ✓ ticket price
- ✓ hotel
- ✓ excursions
- ✓ trip duration

Student B – Travel Agent

You work at a travel agency.

Explain:

- ✓ trip cost
- ✓ available tour options
- ✓ what is included in the program
- ✓ special discount

Task: Create a dialogue of 10–12 lines using:

- ✓ questions
- ✓ clarifications
- ✓ responses to information
- ✓ polite expressions

II. Interactive Task “Information Gap” (10 points)

Each student receives different cards with incomplete information about the class schedule.

They need to ask each other questions and restore the full schedule.

Example cards:

Card A (some data missing)

Monday: English – 10:00

Tuesday: Math – 11:00

Wednesday: ____

Thursday: PE – 13:00

Friday: ____

Card B (different data missing)

Monday: ____

Tuesday: Math – 11:00

Wednesday: Biology – 12:00

Thursday: ____

Friday: History – 14:00

Task: Students should:

- ✓ ask at least 6 questions
- ✓ agree on the answers
- ✓ create a complete correct schedule together

III. Listening + Reaction to the Situation (10 points)

Listen to the recording (more complex):

- Hi, Tom. You look worried. What happened?
- I’m nervous about tomorrow’s presentation. I don’t know how to speak confidently.
- I can help you! We can practice together this evening.

- Really? That would be great. Thank you!
- No problem. Friends always support each other.

Task:

1. Why is Tom worried?
2. What solution does the friend offer?
3. When will they practice?
4. What phrase shows support?
5. Create a short (3–4 lines) answer reacting to Tom's situation using supportive phrases.

IV. Problem-solving Dialogue (10 points)

Situation:

You and your classmate are preparing a project. One wants to make a presentation on the computer, the other wants to record a video.

Task: Create a dialogue where you:

- ✓ suggest your option
- ✓ give at least 2 arguments
- ✓ respond to your partner's arguments
- ✓ find a compromise

Length: 8–10 lines

Критерії оцінювання кінцевого зрізу

- ✓ Role-play 10 доречність мовних засобів, активність, ініціативність
- ✓ Information gap 10 питання, взаємодія, точність відновленої інформації
- ✓ Аудіювання + реакція 10 розуміння, уміння реагувати, комунікація
- ✓ Проблемний діалог 10 аргументація, логіка, гнучкість, стиль